

Štev. 10.

Na Dunaju, 25. maja 1898.

I letnik XI.

Novi metropolit ilirski.

Gorica je majhno mesto majhne dežele; politika prošlega stoletja pa jej je podelila čast stolice velikega biskupa in kneza, ki je zajedno metropolit ilirski; poslednji ima štiri biskupije, pod seboj: Tržaško-Koprsko, Poreško-Puljsko, Krško in Ljubljansko, torej primorske dežele in kranjsko vojvodino. Vsled tega cerkvenega odličja je Gorica v vrsti nekaterih starih slavnihi mest, kakoršna so: Salcburg, Dunaj, Olomuc in Praga, kjer so takisto stolice vladik z naslovom knezonadškofov.

Dosedanji vladika ali knezoškof Ljubljanski, dr. Jakob Missia, je bil malone istočasno imenovan tajnim sovetnikom in knezonadškofof Goriškim, ki, kakor rečeno, je tudi metropolit ilirski. Na Kranjskem je vzvišeni knezonadškof Missia pasel 13 let pol milijona malone izključno slovenskih ovčic, a vodil jih je takó, da ob sloveu niso pretakale solz po njem. Narod, ki se je bil uže pred njegovim dohodom s Štirskega na Kranjsko začel cepiti na dva tabora, se je pod njegovim neposrednim in posrednim vplivom politiški popolnoma razdejal in takó tudi nacijonalno silno oslabil. Protislovanski politiški sistem ni mogel videti, da bi pohlevni Slovenci prišli do večje svoje narodne, najmanj pa svoje *slovanske* zavesti. Proti koncu 80-tih let je v Avstro-Ogerski zavlado silovito Bismarckovsko mišljenje in politikovanje; sistem se je vrgel v naročje germanske politike in začel je dušiti vsakatero zaresniše slovansko pojavljenje. Ovaduštvo v panslavizmu je cvetlo, in, kdor se je hotel pospeti do politiških odlikovanj, ni potreboval druge kvalifikacije, kakor da se je kazal ovaduha slovanskega narodnega ali cerkvenega duha. Pohlepneži, neznačajneži so med slovanskimi narodi rastli, kakor gobe po dežju, in nenarodne pa tuje novine so skrbele, da so se iškarjotska dela teh malovrednežev razglašala in poplaševala. Med Slovenci je tedaj tako delo izvrševala latinizatorska stranka s svojim glasilom »Slovenec«. Ta list je tedaj teptal in gnjusil vse, kar je bilo slovansko. Svoja predala je polnil z najostudnišimi poročili in značili o Slovanih, sosebno pravoslavnihi, na prvem mestu Rusih. Kdor tega ne veruje, naj čita letnike tega lista, recimo od 1885 do 1890, pa bode videl, da ne pretiravamo, temveč zaostajemo daleko za dejstvi. V isti dobi se je pokazalo, da ne le posvet-

neži, temveč tudi ljudje v duhovski suknji hlepé po jako malo vrednih časteh, in da radi tega stremljenja, vedé ali nevedé, prodajajo svoj narod in vse tiste svetinje, katere morejo narodu ohraniti trvdno narodno in moralno zaslombo.

V isti dobi je bil dr. Missia poslan na stolico Ljubljanskega vladike. Sistem je potreboval posebnega hierarha, in novi knezoškof je začel v soglasju protislovanskega sistema delovati. Vedé ali nevedé, — gledé na fakta in posledice teh dejstev je za slovenski narod pač vse jedno. Novi kranjski vladika je tedaj našel uže pripravljena tla, in med svečeniki je bilo dovolj fanatikov, ki so pretiravali in povečevali vsakatero gibanje z narodne strani. Sistem je takó zeel, in tedaj še mogočni lisjak v Berolinu se je radoval, da mu v Avstro-Ogerski gredó diplomati in njih raznovrstni pomočniki na limanice. Med takimi pomočniki pa so bili tedaj na prvem mestu viši duhovni pastirji, in ti so dobili moralno spodbujenje še posebe po tedanjem papeškem nunciju na Dunaju. Takó je morebiti tudi dr. Missia kot novi hierarh na Kranjskem menil, da ga inspirujejo prav; saj je živel med Nemci in nemškimi teologi; provincijalnih razmer na Slovenskem pač ni mogel sam od sebe poznati.

Na Goriškem so se bili začeli sredi 80 let vnehati za takozvano cecilijansko petje, kateremu pa so se upirali svečeniki stare korenine. Fanatizem laških in slovenskih duhovnikov je te upornike označeval kot »panslaviste«, ki stremé k »pravoslavju«. Veče ironije in hudobije si pač ne moreš misliti, in vendar je ta malenkost pospeševala sad, ki ga je hotel videti protislovanski sistem.

V Gorici je bil zasedel stolico knezonadškofa svečenik, ki ni poznal čisto nič tega prebrisanega sveta, najmanj pa svet diplomatski ali svet laškega macchiavellisma. Njemu so mogli muho naslikati za slona, in revež je veroval, da je takó.

Večletno ovajanje, peklensko izvajanje ob posebnem slučaju v predalih tedaj nesramno vedečega se »Slovenca«, mahinacije diplomatske in politiške, — vse to je napotilo skofe Goriške metropolije, da so se zbrali ter priobčili mes. nov. 1887 v Dunajskem »Vaterlandu« skupen pastirski list, ki je imel takó nesrečno stilizacijo in take odstavke, da so vsled tega označevali Slovence in tostranske Hrvate pod imenom Jugoslovanov kot panslaviste in celó njih preprosto sve-

čeništvo po večini takisto kot panslavistično in tako, ki deluje za pravoslavje.

O tej skupni izjavi škofov primorskih in kranjskega so trdili, da ga je bil sestavil tedanji knezskoškof Ljubljanski, sedanji metropolit ilirski. Ne on sam, ne kdo drug ni doslej ovrigel tega občega mnenja, in dasi so s podpisami odgovarjali vsi ti hierarhi za ta list, vendar največjo moralno odgovornost je imel stilizator lista, ker je treba misliti, da taka koncepcija, tudi če se popravlja, vendar ostaje običajno po duhu in glavnih točkah.

Morebiti ni slučaja v zgodovini, da bi se za malenkosti delale take generalizacije in obdolževanja. Takó po priobčenju tega pastirskega lista začelo je grmeti po vseh pangermanskih, panitalijanskih in v obče po vseh protislovanskih novinah: Hajdi, udri, udri panslaviste in slovanske panortodoksiste v posvetni in svečeniški obleki!

Neizmerno gorjé se je razlivalo vsled tega lista sosebnó na slovenski narod v skupnosti in pa na istrske Hrvate. Svečeniki so bili kakor poparjeni, a niso se smeli ganuti. Le malo svečeničkov je ostalo pogumnih dovolj, da so še nadalje delovali za narod tudi v nacionalnem pogledu. Večina se je poskrila in potuhnula, kakor da bi bila izgubila razum in pamet. Toliko više je vzrasel greben tistim fanatikom, ki so uže več let zaslepljeno pot pripravljali protislovanski višepastirski izjavi. Jedino ti fanatiki so imeli besedo, drugi pa so bili poslušni do — nedostojnosti zrelih môž!

Svečeništvo — z redkimi izjemami — se je bilo za več let izgubilo pravemu narodnemu delovanju, in fanatiki so se pojavili kot pravi latinizatorji, kot triumfatorji, ki so poteptali slovansko mišljenje in stremljenje. Ti latinizatorji so ovajali vsak stavek, ki bi le spominjal na cirilometodijsko cerkev. *O tej ni bilo več poštene besede slišati* od latinizatorske strani.

Prava nacij. stranka kranjska pa, ki se je bila začela sama bolje zavedati svoje slovanske zadače, je nakrat pozabila slovanski program in se vedla takó nemožno, nedostojno, da jej neizbrisno ostane ta madež neslovanskega politikovanja. V slabših rokah ni mogla biti narodna stvar nikdar nego je bila po priobčenem skupnem pastirskem listu. Takó je propadala narodna stvar celo desetletje, tem bolj pa se je razprostiral protislovanski duh po latinizatorstvu, katero je seveda imelo in še ima največjo oporo v nadalje trajajočem protislovanskem sistemu.

Vse skupej je pa provzročilo, da je slovenski narod s Slovani v Istri izgubil jedno najvažnejših desetletij, zlato desetletje od 1888 do 1898!

Ob takem razpoloženju slovenskega naroda in istrskih Hrvatov je zasedel vzvišeni dr. Missia stolico Goriškega knezonoškega in metropolita ilirskega. Ni čudo, ako so se hladno poslovili kranjski Slovenci od njega, in ni čudo, ako se držé v rezervi in bolj skeptično tudi primorski Slovani ob njegovem dohodu v Gorico. Prošlost odobruje tako razpoloženje, in če meni teolog in filozof dr. Lampe v svojem listu, da Slovenci delajo krivico temu hierarhu z dosedanjim mnenjem o njegovem mišljenju in delovanju, pač s svojim zagovorom ne prepriča nobenega zrelega politika.

Saj ne more še toliko učen človek soditi o vsem povoljno, in če dr. Lampetu priznavamo veliko zrelost na druge strani, naglašamo toliko bolj, da njegova po-

litiška sodba ostane, po očitnih dejstvih, povoljna jedino za — politiske otroke!

Vprašanje sedaj nastaje le, ali se je dr. Missia kot novi ilirski metropolit česa odločilnega naučil za svoje naslednje delovanje. O dr. Mahničju, ki je bil največji pomočnik Ljubljanskega knezonoškega dr. Missie, trdijo, da se mora kot krški škof boriti proti Italijanom, da ohrani stare ostanke slovanskega bogoslužja v svoji biskupiji na vstočnoistrskih otokih. Tisti svečenik torej, ki je najbolj s peresom prosledoval stremljenje k cirilometodijski cerkvi, mora sam bojevati se proti fanatizmu laškega svečeništva, da ne iztrebi poslednjih sledov iz slovanskega bogoslužja, dasi je isto osnovano po rimskem obredu. Škof Mahnič se pokori za grehe profesorja bogoslovja dr. Mahničja.

Kaka pa bode za usodo metropolita dr. Missie? Ko je ta hierarh prišel na Kranjsko, so mu opisovali od vladne in nevladne strani stvari napačno; drugače ni možno misliti, da bi bil sestavil dokument, ki je bil izdan leta 1887 kot skupni pastirski list. Sedaj pa je prišel isti hierarh Missia na Primorsko, in o tej skupni provinciji je moral uže davno in sosebnó letos slišati, in ga je mogel sam njegov oži somišljenik škof dr. Mahnič poučiti, da na Primorskem so tla v resnici nezdrava, a ne pa slovanskih svečeničkov in prebivalcev, temveč po fanatizmu laškega svečeništva, iredentovske propagande in vsega neizpremenjenega protislovanskega sistema. Tu, bodisi na Tržaškem, v Istri ali na Goriškem, se ital. svečeniki postavljajo po robu škofom radi neznosnega *nacionalnega šovinizma*, ki ga zanašajo na škodo cerkvi in slovanskemu naseljenju tudi v cerkveno upravo. Tu mora zaslediti, kakor pravijo, bisto oko novega metropolita, celó ravnanje jednega škofa laške krvi, katero ne more biti v soglasju s cerkvenim duhom.

Kakor je bil skupni pastirski list l. 1887 nepotreben ter cerkvi in slovanskemu naseljenju škodljiv, takó potreben in neizgibno potreben je pastirski list novega ilirskega metropolita, da dá svedoštvo o pravilnem vedenju slovanskega svečeništva na Primorskem v obče, in da ožigosa ter zapreči nadaljnje razsajanje razposajenega fanatizma velikega dela ital. svečeništva ter napravi zopet red v smislu prava in starih tradicij, katerih se držé in se hočejo nadalje držati slovanski verniki primorskih dežel.

Takó ima metropolit vzv. Missia dejanskih, velikih zadač takoj ob zasedenju velečastne svoje stolice, v tem ko so ga bili pred 10 leti poučili o fantomih med slovanskimi verniki. Novi metropolit bode nasproti ital. zvitosti potreboval vso svojo bistrost, da užene duhove v svoj kraj. Tu se še le pokaže, ali je metropolit na pravem mestu, in ali popravi, kar je — recimo po slabih informacijah — zakrivil v politiki na Kranjskem in po svojem vplivu tudi čez meje kranjske vojvodine. — Ako je dr. Lampe kazal na politiške napake, ki jih je zagrešil tudi biskup Strossmayr, je treba opomniti, da isti Strossmayr pa je na druge strani razprostiral in še nadalje deli blagoslov na svoj hrvatski narod in se trudi vse življenje blagodejno vplivati na Slované v obče. Novi metropolit ilirski pa ne more pokazati doslej nikakih, tudi le približno analognih del, in vse je na tem, da se odslej pospne na stališče, dostojno nove velike časti, in opravičeno po dejstvih in potrebah sedanjosti. Strossmayrja blagoslavlja narod, in molijo zanj Slovani; od srca, kot dosedanji veliki politiški nasprotniki dr. Missie, želimo,

da bi novi metropolit dosegel na svojem novem sedežu toliko, da bi, kedar mu odbije poslednja ura, solze pretakal slovenski narod trpin, kakor jih sedaj, ob slovesu iz Ljubljane, ni mogel pretakati. Da bi se zgodilo takó!

† W. E. Gladstone.

Veliki genij, William Ewart Gladstone, je 19. maja t. l. v angleški vasi Hawarden umrl v 89. letu življenja. Velika Britanija je izgubila z njim svojega največjega državnika, človeštvo pa jednega največjih poštenjakov, šibki narodi in stanovi pa jednega prvih svojih zagovornikov in dobrotnikov. Gladstone je bil velik učerjak in znanstven pisatelj, kot človek pa prek in prek pobožen kristijan, ki se je vedel kot tak in je tudi svoje poslednje dni preživel v premišljevanja in molitvah. Bil je mož svojega časa in svojega naroda; razviti se je mogel s takimi posebnostimi le v Angliji, in tak možak bi mogel približno pokazati se jedino še v današnji Rusiji. Najnovejša doba bi v Evropi ne vzgajala več takega vrlega moža, ki se zvesto drži prastarih tradicij, zajedno pa se ravna po zahtevah sedanjosti.

No, mi ne moremo velikega pokojnika označevati na vse strani. Gladstone ostane zgodovinska oseba za Slované v obče in za avstrijske še posebe. Znan je, da Gladstonea je prešinjalo pravo, čisto nič ne pokvarjeno svobodomislje, kakoršno se poraja iz korenine najnesebičniše pravičnosti. Ta nagon svobodnosti je jeden glavnih znakov vsega dolgega življenja pokojnega državnika. Ta nagon se je kazal v njem kot velika, neporušna sila. Kjer je zapazil tlačenje stanov ali narodov, tam je povzdignul svoj glas proti krivici. Takó je postopal doma, takó tudi na zvonaj.

Kot razsvetljen, vpliven državnik ni mogel videti, da narodi zdihujejo pod krivičnim političnim jarmom. Kritika njegova je zadela krivične politične sisteme sedaj tu, sedaj tam. V Evropi se je kazalo položenje v Turčiji najhujše, in ni čudo, da se je potezal za porušenje »bolnega moža« in osvobojenje pod turškim jarmom zdihujočih narodnostij. Takó je njegov glas moralno in dejanski koristil osvobojenju sosebno Bolgarov in v obče balkanskih Slovanov. Ne da bi tem izkazoval posebno ljubezen, temveč bolelo ga je, da narodi trpé pod turško oblastjo. Gladstone je oduševljeno stal na strani tistih, ki so slabili Turčijo in osvobajali trpine. Takó so njegove simpatije z zlatimi črkami zabeležene med tistimi, ki so se borili in se še boré za osvobojenje od Turčije.

Ostro kritiko so morali slišati pa tudi po drugih državah, kjer se zaprečuje razvijanje narodov, in izvestno je, da se ni laskal tudi tistim gospodovalnim narodom, ki do današnjega dne krčijo svobodo razvijanja šibkejših narodov v Avstro-Ogerski.

Gladstone je bil po mišljenju pravi liberallec, zato pa ga niso mogli trpeti nemški in madjarski liberalci v Avstro-Ogerski. On je šel takó daleč, da je doma v svoj čas dopuščal svobodo Židov, in v tem vprašanju je zaostal vse življenje jedino vsled svojega svobodomislja, katero ni uvaževal dovolj tistih razlik, katere dela novejši kriticizem gledé na židovsko narodnost. Takó je bil slabo poučen tudi o židovskem položnju v Rusiji in je neumestno zagrmel nad rusko vlado v interesu Židovstva.

Kakó globoko je bila vkoreninjena v Gladstoneu pravičnost in svobodomislje, dokazal je v največi meri s pogumom, s katerim se je potezal za podeljenje nacionalne in politične svobode Ircev. Dasi izvestno ni hotel s to namero oslabiti politične sile svoje domovine, ker je bil le za relativno svobodo Ircev, vendar je videl in vedel, da mu večina angleških parlamentarnikov bode delala največe zapreke. Konservativci so ga pobijali, in lastni liberalni pristaši so ga v trenutku odločitve zapuščali, a on se ni ustrašil, vedno je stal na braniku za pošteno rešenje irskega vprašanja, in je gotovo z istim prepričanjem o tej potrebi preselil se v boljši svet.

Gladstoneovo stališče gledé Irske je načelnega pomena bilo in ostalo tudi za avstro-ogerske Slované, ki se boré za nacionalno in politično svobodo v okviru monarhije ravno takó, kakor Irci v okviru Velike Britanije.

Analogno položnje Ircev z avstro-ogerskimi Slováni je pokazalo nemške in madjarske svobodnjake v našem cesarstvu v pravi svetlobi. Zakonski načrt, ki ga je Gladstone predložil najprej spodnji zbornici angleškega parlamenta, so nemški in madjarski liberalci pobijali ravno takó goreče, kakor pobijajo naše federaliste v obče in Čehoslováne še posebe. Kar besneli so, ko je Gladstone zagovarjal svoj načrt za Irce, in ko je naposled angleška zgornja zbornica zavrgla zgodovinsko predlogo nepozabnega pokojnika, so isti vitezi svobode v madjarskem in nemškem taboru zopet besneli, no od — radosti! Ti vitezi so se namreč bali, da osvobojenje Ircev bi vplivalo na stremljenje avstro-ogerskih Slovanov. Glavno ta vzrok je bil, da so nasprotovali vsakemu angleškemu državniku, ki bi hotel odpraviti stoletne krivice v Irski. Anglija se bode v svoj čas še silno kesala, da ni poslušala blagega, dalekoglednega, največjega svojega sina, in želeli bi bilo treba, da bi se triumf madjarskih in nemških liberalcev izpremenil v stok in jok, tlačjenih narodov našega cesarstva pa v toržestvo, narodom in monarhiji na korist.

Takó ali takó Gladstonea bodo slavili tlačeni Irci in drugi narodi, za katere se je potezal, in vsi tisti narodi, katerim je svobodoljubje in politična pravičnost svet princip. Gladstone zasluži radi svojega poštenega občepolitiškega mišljenja zgodovinsko slavo toliko bolj, ker se je rodil v Angliji, in ker je ljubil svoj narod in svojo domovino. Ravno Angleži so poleg Židov znani kot največi kramarski in najsebičniši narod. Njim je svoboda le toliki mari, kolikor pospešuje njih interese; kjer prenehajo ti, ali kjer bi se krčili, tam pozablja Anglež svobodno mišljenje, in takó se je zgodilo, da so radi te svetovne sebičnosti trpeli in še trpé zlasti šibkejši slovanski narodi. Gladstone je nekaka tolažba in zadoščenje slovanskim narodom, da je vsaj on kot velikan med sebičnimi angleškimi politikami popravil nekoliko teh krivic, nekoliko pa pokazal, kakó bi se morale popraviti. Njegov zakon za Irce ostane zaresen opomin tlačiteljem in zvezda na nebu, katere naj vodi tlačene narode.

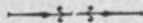
Gladstone pa ostane v obče zvezda modernim državnikom, in principi Bismarcka se morajo poskriti v globoke tmine pred bliščobno doslednostjo v poštenju političnem in svobodoljubnem Gladstoneovim. Gladstone se je bavil kot učerjak s stvarmi, za katere moderna doba nima ne razuma, ne časa; kljubu temu se je pospel kot po-

litiški dejatelj in kot državnik na moderno kritično stališče o politični pravičnosti in svobodomislenosti.

Radi tega poštenja slavimo Gladstonea, in ga bodo še bolj slavili pozni rodovi. Gladstone je postal tak velikan ne radi tega, da je bil Anglež, temveč *kljubu* temu, da se je rodil in vzgojil v angleških tradicijah, med najsebičnejšim političnim narodom. Slava, večna slava njegovemu spominu!

* * *

Gladstone je umrl 18. maja 1898. Porodil se je 29. dec. 1809 v Liverpoolu, kjer mu je bil oče imoviti trgovec. 1832 je bil voljen v državni zbor, 1834 poklican v ministerstvo kot državni tajnik za naselbine. 1841 podpredsednik, 1843 predsednik trgovskega senata. 1845 je izstopil iz službe in parlamenta, a 1845 postal zopet državni tajnik in 1847 poslanec. 1850 je potoval po Italiji in objavil pisma o krutem postopanju proti političnim prestopnikom v Napolju. 1852 je postal finančni minister; odstopil 1855 kot nasprotnik krimske vojne in vodil opozicijo. 1859 je postal vnovič fin. min., 1866 je odstopil, ker se je zavržla njegova volilna reforma. Po padcu Disraelija je 1868 postal vnovič minister. 1874 ga je Disraeli-Beaconsfield vnovič izpodrinul. 1881 je zopet stopil na čelo ministerstva ter bil to do 1886, ko je zopet vodil opozicijo proti Salisbury-ju. 1892 vnovič na čelu vlade, moral je 1894 vsled bolezni odstopiti.

Delegacije.

Cesar je odgovoril nagovoru predsednikov, da s posebnim veseljem povdarja prijateljske odnose do vseh vlad, in zlasti napram sosednim državam. Vsled grško-turškega miru je v nadaljnjem vzajemnem postopanju vseh evropskih velemoči podstava za mir na vstoku. Za vzgledno vedenje in vestno izpolnjevanje dolžnostij izreka mornarici in vojaštvu, kolikor je bilo na Kreti, svoje priznanje. Globoko obžaluje vojno med Španijo in ameriškimi Zjedinjenimi državami, katere ni moglo zabraniti niti papeževu posredovanju niti prijateljivosti španske vlade. Dasi povsem nevtralni, želimo, da hitro poravnanje nasprotstev dokonča ta boj. Vojna uprava je letos nadaljevala z dobavo orožja in vojnega materijala, in cesar je uverjen, da bode pri presoji teh, ob negotovem položaju, iz previdnosti storjenih priprav vodilna običajna razsodnost in patrijotična požrtvovalnost. Napredek v Bosni in Hercegovini se vrši v normalnem tiru, in troški za upravo teh dežel se tudi letos povsem pokrijejo z lastnimi dohodki.

Predsednik avstr. deleg. pl. Javorski je slavil 50 letnico cesarjevo. V ogerski delegaciji je pa predp. Szell slavil trozvezo kot največje jamstvo za evropski mir. Pri tej zvezi vstrajamo z vsem sreem. Balkanskim državam želimo, da se razvijajo na podstavi status quo in mednarodnih pogodb, a z izključenjem vsakega vmeševanja, pridi od koder koli, in vsakega prevesja.

Delegacijam v Budimpešti se je predložil zajedniški proračun obeh polovin za 1899. Troški: ministerstvo vnanjih poslov: 2,274.000 gl., vojska: 143,685.251 gl., mornarica 16,941.260 gl., skupno ministerstvo financij in mirovine: 2,137.184 gl., računski dvor 130.045 gl.; skupni troški 167,175.940 gl. Pokritje 2,797.558 gl., preostanek troškov: 164,378.282 gl. Carinski dohodki so proračunjeni na 59,589.530 gl. Odbivši upravne troške,

ostane čistega carinskega prebitka 57,139.530 gl. — Izredni vojni stroški za Bosno: 3,479.000 gl. Skupni stroški ministerstva vnanjih poslov so za 1,293.000 gl. viši nego prošlo leto; stroški vojske za 1,293.000 gl., mornarice za 2,360.000 gl. Od troškov se odštejejo carinski dohodki; nepokriti del se razdeli med obe polovini v smislu razmerja, ki se ima določiti po zakonu. Vojno ministerstvo zahteva naknadni kredit 30,100.000 gl. za nakup vojnega materijala in orožja in za utvrdbе.

Minister Goluchowski je 12. maja v avstr. delegaciji, govore o vnanjem položaju, omenil, da se je avstr. vojaštvo poklicalo s Kreti, in se vlada omejila na diplomatska pogajanja vsled kandidature princa Jurija, ki se podpira in vzdržuje od mnogih stranij, proti kateri pa so resni pomisleki. Ona bi utegnula razbiti tako težavno pridobljeni mir. Za tako akcijo pa se moramo odreči vsakega sodelovanja. — Z Rusijo smo v najožji dotiki, v kolikor se to tiče glavnih principov, ki določajo našo politiko v orijentu. Da se ne strinjamo v kretskem vprašanju, ni na tem ničesar spremenilo. Saj pri soglasju v glavnih stvareh nikjer niso izključena razna mnenja v posamičnih slučajih. Sicer bi bilo vsako sporazumljenje brezuslovno podrejenje lastnega mnenja drugemu. Tega pa mi ne moremo terjati od Rusije, in ne ona od nas. — Bez dvoma imamo mi in Rusija večje interese v balkanskih razmerah nego druge države; naša monarhija, kot najbliži sosed, mora biti še pozornejša kot Rusija ter z dvojno previdnostjo ravnati v dotičnih vprašanjih. — V Makedoniji se je gibanje, ki se je pojavilo začetkom leta, poglelo, in opravičeno se nadejamo, da za sedaj ne nastanejo nikake večje komplikacije. To se moramo zahvaliti koraknemu vedenju Srbije in Bolgarije. Kot prijatelji miru in zagovorniki *status quo* moremo z zadovoljstvom konstatovati te momente, zajedno pa pričakujemo, da Porta v lastnem interesu opusti upravo, ki je bila le prevečkrat povod, da so se razvnele strasti in motil mir in red, ter se je objektivnost sosednjih dežel podvrгла le preveliki skušnjaji. — O mornarici se je izjavil, da ona po svojem številu jedva zadoščuje, da osigura naše obrežje; povsem nezadostna pa je za veliko trgovinsko-politično akcijo. Iz vojnih in iz trgovinskih ozirov je okrepjenje mornarice za nas življensko vprašanje. — Glede na konzulate hoče vlada orijentalno akad. premeniti v *konzularno akademijo*. — Mnogo je govoril gr. Goluchovski o inicijativi privatni v gospodarskem pogledu ter kazal na meje, do kamor seza moč državna, in kje mora pričeti delo posamičnikov. Indiferentnost, nepodjetnost poslednjih je zakrivila, da zaostajemo v primeri z drugimi narodi. Vlada zunanja pa stvori svojo dolžnost in pričakuje isto od državljanov. — V razgovoru je izjavil delegat Hochenburger, da je v notranji politiki avstrijski zavladala nemstvu sovražna tendencija. Iz tega se je moralo sklepati, da se je poslabšalo razmerje v trozvezi. Ker morajo zastopniki nemškega naroda imeti na obstanku trozveze in zlasti na iskrenih prijateljskih odnosajih do nemškega cesarstva najživahnejše interese in so vsled tega opravičeni terjati njeno nadaljnje obstanje: vpraša ministra, ali se je res to razmerje kalilo? — Grof Dzieduczicki je interpeloval zaradi progovstva avstr. Poljakov iz Prusije. — Grof Stürgkh omenja, da se mora pri razgovoru o vnanji politiki ozirati tudi na notranjo. Nemei tvarjajo najnaravnejšo podporo za zvezo z nemškim cesarstvom. V isti meri, v kateri se oni kot političen faktor na notranjem

potiskajo v stran, tlačijo in onemogočujejo, zmanjšuje se tudi sigurnost za trozvezo. A pojavila so se tudi težnja po avtonomistiški preosnovi Avstrije. Ta pa bi morala vplivati tudi na razmerje z zavezniki. — Pergelt tudi povdarja važnost trozveze in nje nasprotje s sistemom, ki vlada uže več desetletij v avstr. notranji politiki. Zato vpraša min., ali hoče vsled svojega vpliva stvoriti vendar le kaj, da pride notranja in vnanja politika v soglasje?

Kramář zavrača predgovornike ter tvrdi, da vnanja politika ne sme biti politika jedne narodnosti ali narodnostne stranke, temveč politika vse države. Ako bi trozveza ne bila nič drugega nego le zadovoljitev nemštva, bi se morali proti nji protiviti v interesu države. Povsem svobodni moramo biti v notranjih stvareh, in nobena tuja država se tu ne sme vmeševati. Trozveza je sedaj ob spremenjenih razmerah izgubila svojo veljavo, ko se je zboljšalo naše razmerje k Rusiji. Mi nočemo ničesar drugega nego mir, in zato z veseljem pozdravljamo prijateljsko razmerje do Rusije. Ono nam je poročstvo miru. *Kramář* je potem tudi glasoval za odobrenje zunanje politike s stališča interesov cele monarhije, ne pa le jedne narodnosti.

Ogerska delegacija. V glavni razpravi o proračunu je grof Appony rekel: minister Goluchowski je krečansko vprašanje zaznamoval kot za nas manje vrednosti, da trozveza ni trpela ni na moči ni na veljavi, da vlada vedno sporazumljenje z Rusijo v orijentalnem vprašanju ter da se za sedaj ni treba bati komplikacije na Balkanu. Ako je vse to res, ne razume govornik, kako da je cesar govoril o »negotovem položaju«, in kako se more pri takih razmerah utemeljiti izredni kredit vojnega ministra v znesku 30 milj., od katerih se je veči del uže izdal. Tu ne spominja na neustavno postopanje, temveč le na to, da so ti izdatki bez vsakega političnega opravičenja. Ako se rabi kaj v pokrepitev armade, ne sme se zahtevati naknadno, temveč naprej in mora se to tudi utemeljiti. Le izredna in nepričakovana opasnost oprošča tako postopanje. Kar zahteva ojačenje mornarice, mu Ogrri ne bodo soglašali. Kot vzrok se navaja bramba obrežja in večja trgovinska politika. Ogersko gospodarstvo pa pri prekomorskih podjetjih ne pride v poštev. Ono rabi v prvi vrsti v ojačenje davkoplačevalcev. Tudi Avstrija najbrž še ne rabi take ekspanzije. Vsekakor pa Ogerska ni dosti bogata, da bi v ta namen sosedu na ljuto žrtvovala svoj delež, tem manj z ozirom na duh, ki tam vlada proti nji.

Grof Goluchowski mu je odgovoril, da pred 1½ letom, ko se je izdal veči del naknadnega kredita za vojsko, so bile razmere na vstoku v istini kritične in nejasne. Tudi ni bilo še dogovora z Rusijo.

Proračun se je v obče sprejel kot podstava specijalni debati, ministru izreklo odobravanje njegove politike ter priznanje za previdno vodstvo vnanje politike.

Poročevalec dr. Falk pravi, da je minister naše razmerje do Rusije vlni točno orisal in je tako zagigural, da ga ne morejo omajati manje neprilike. Tudi upanje, da naše razmerje do Rusije ohladi ekstremna stremjenja malih balkanskih držav, se je uresničilo.

Jurkovič pravi, da je zadnji čas povrnitev vojakov s Krete provzročila mnenje, da se je razmerje proti Rusiji ohladilo — Po njegovem mnenju bo prvo sedaj makedonsko vprašanje. Pogrešanje reform, aspiracije

balkanskih držav in nezadovoljnost prebivalstva lahko provzroči neprilike.

Gr. Goluchowski je v odgovoru priznal, da za sedaj na Balkanu ni nevarnosti, da pa ondi nevarnosti niso nikdar izključene in se more le od delegacije do druge soditi o miru. Ondi je dosti netiva, in malenkost lahko provzroči požar. Avstrija in Rusija ste za status quo in imati določen namen, da bez njene privolitve ne sme nastati na Balkanu nobena sprememba. Zgodilo se ni ničesar, kar bi se smelo smatrati oslabšanjem naših odnošajev k Rusiji.

V odsekih obeh delg. se je mnogorazpravljalo o kreditu 30 milijonov, ki so se v vojaške namene začeli rabiti uže l. 1896, a se je ta velik znesek predložil se le sedaj v potrjenje. V obče so sodili, da je to postopanje nepravilno. Kallay je pa potoložil majj. delegate s tajnimi pojasnili, in oni so potem sprejeli tudi ta znesek. Isto se je zgodilo v avstr. delegaciji. Kljub tajnosti je vzrok jasen, zakaj so potrebovali v naglici 30 mil.

Mornarski odsek ogerske delegacije je 18. maja zboroval. Poroč. grof Teleky je razjasnil, da se je za mornarico postavilo 1 860.000 gld. več, in sicer ne za pomnožitev mornarice, temveč le za popolnjenje, oz. preosnovo starih ladij, ter našteva, kako se je povzdignula vojna mornarica v drugih državah. — Del. Rosenberg pravi, da nam ni možnosti in potrebe, da bi se v tem oziru jednačili drugim državam. Gospodarski in državnopravni odnošaji izključujejo pri nas kolonijalno politiko. — Del. Bolgar hoče vedeti, iz kega namena naj se pomnoži mornarica; nikdar ne dovoli v to, ako se zgodi zaradi kolonijalne politike. — Viceadmiral Spaun pravi, da na kolonijalno politiko ne misli nikdor. Treba je le skrbeti za obrambo našega obrežja in za varovanj naših trgovskih mest ob obalah. Del. Andrassy je zato, da se naša mornarica spravi v stan, ki ji omogoči prehod iz defenzive v ofenzivo. — Bolgar je še vprašal, kaj se je ukrenulo, da se zasleduje španjsko-amer. vojna in izkoristijo v nji pojavljajoče se izkušnje. — Viceadmiral Spaun je odgovoril, da se je v ta namen častnik vojne ladije pridilil kot marinski attacne Washingtonskemu poslanstvu.

Iz državnega zbora.

V državnem zboru se je 20. apr. pričela debata o predlogu, da se stavi bivši ministerski predsednik g. Badeni pred zatožbo, ker je 25—26. novembra pozval policijo v parlament. Te predloge so stavile: nemška nacionalna stranka; nemška napredna stranka in socijalni demokrati. Kaiser, dr. Gross in Rieger so utemeljevali predloge svojih strank. — Pristaš ustavovernega veleposestva, dr. Grabmeyer, se je v svojem govoru pridružil predlogu. Dasi je Badeni politično mrtev, vendar je za zatožbo, ker tu ne gre za osebo, temveč za sistem ter za to, da se poda krepko svarilo vsakemu bodočemu državniku. Saj je tak zločin proti ustavi, kakoršnega ne pozna zgodovina. Z ozirom na predvelikonočni govor Dipaulijev za nemško celokupnost ter izjavo, da se v Avstriji ne more samo nemško vladati, — pravi, da se na historijski pravici Nemštva v Avstriji ne sme na noben način in pod nobenim pogojem spreminjati. — Od mnogih govorov

omenimo le nekatere. Saj so se vsi ponavljali bez konca in kraja. Schönerejev trabant, Türck, je porabil tudi to priliko, da je proslavljal svojega mojstra in spominjal na njegovo svoječasno obsodbo. Dalje je trdil, da v Avstriji od 1866 vlada princip, da se morajo Nemci potlačiti in Slovani povzdignuti. Zlasti se Silezijanci branijo češke korone. A ne le sileški, temveč vsi Nemci nikdar ne pripusté, da se žrtvujejo češkemu državnemu pravu. Nemci so na stališču potrebne, skrajne samobrambe in na tem vstrajajo, naj se naposled tudi država pokonča. Oni niso pričeli boja, a sedaj naj se ta vrši. — Wolf pravi, da bi morali poslanci, ako imajo čustvo časti, soglasno sprejeti predlog. oni pa, ki so pomagali Badeniju, odložiti svoj mandat in se poskriti. Obstrukcija tudi ni bila vedno dostojna, a bila je potrebna, ker je bila vprizorjena v čuvanje parlamentarnih prav. A vlada hoče konstitucionalnost naravnost uničiti. Pred par dnevi je dobil pismo od sodišča, da je obsojen v globo 50 gld. zaradi članka v »Ostd. Rund.«, in vendar je poslanec imun. Na Češkem se proganjajo nemška društva, zlasti »Wolfe in Schönerejeve smeri«, in od dež. namestništva se je letos ukazalo oblastim, da jih ostro čuvajo. Ta Coudenhovov ukaz je prekršenje zakona in vnovič dokazuje njegovo nesposobnost. — Češki škof Kraljičinograški stvori vse, kar more žaliti nemstvo. V nemške kraje nastavlja češke duhovnike. Ljudje so sklenuli, da ne pojdejo v cerkev, dokler se ne vvedejo zopet nemške propovedi, in ako pojde tako naprej, jim ne preostane drugega, nego da prestopijo v protestantizem. — Vit. Javorski se je oglašil k besedi le, ker je dr. Grabmayer rekel, da od 200 poslancev, ki so pomagali Badeniju, nima nobeden poguma, da bi ga zagovarjal. Poguma imamo dovolj, dasi je včasih veči pogum, molčati, nego govoriti. Imeli smo željo, da parlament vendar jedenkrat pride do uspešnega delovanja. Vedno smo se uklanjali opoziciji do skrajnosti, ker smo želeli, da postane jubilejno leto tudi mirovno leto. Vsled preprirov na Češkem je nastala v parlamentu popolna sterilnost. Levičarji so povsem onemogočili vsako delo. Rekli so, da je njih postopanje v opravičniku opravičeno. Temu nasproti smo stavili isto tako v opravičniku opravičeni predlog, da preprečimo nešteta in nepotrebna glasovanja o povsem enakih peticijah. Nato se je predsedstvo s silo, z besedami in dejanji napadlo. To je bil vzrok, da se je rodila lex Falkenhayn. Ona je bila potrebna samoobramba; ona je bila obramba dostojnosti, avtoritete, osebne časti in varnosti. — Fr. Hofmann pravi, da ni dovoljeno, ako si hočemo čuvati pravico in svobodo, v to rabiti tolikošno krivico, kakor je bila lex Falkenhayn. Stvorila se je, da se pride do pogodbe z Ogersko, a baš te smo se branili, ker je nam vsem škodljiva. Ako se hoče mir, mora se odstraniti preporna točka, to so jezikovne naredbe. Bez tega je mir nemogoč. — Dr. Pommer omenja, da je jedenkrat izjavil: pot, ki dovede Čehe in Slovence do samospoznanja, je, da se jim prepove, da bi se učili nemščine. Potem bi spoznali svojo vrednost in bi se ne jednačili z velikim, 50 milijonskim narodom. Nam so Čehi le tedaj nevarni, kadar znajo nemški. Sicer ne pridejo niti v poštev. Grof Leo Thun je uže izjavil, da »dokler Slovani še stojé v notranji moči in omiki za Nemci, morajo ti v družbenem in političnem življenju več veljati. Zaradi tega, ker se je Slovanom naposled vendar le priznala enakopravnost, ne smejo

povsod takoj zahtevati faktične enakosti.« — Badeni je hotel z jezikovnimi naredbami češke Nemce počesiti. Nemci v Avstriji so postali neljubi. Zato ker boje lahko postanejo v gotovem času nevarni, torej jih je treba počesiti. A pozabilo se je pri tem, ako so nevarni, da so tem nevarnejši, čim nezadovoljniji so.

Zallinger izjavi imenom somišljenikov, zlasti s Tirolskega: »Ker dogodke v novembru obsojamo najostreje, zdržimo se glasovanja o ministerski zatožbi ter ne bomo za oddanje odseku, ker je proti mini-tru, ki ni več v službi, in ker želimo, da se čas uporabi plodnosnejše.« Tirolci so bili vedno odločno proti predlogu o zatožbi, dasi ne obsojajo samo Falkenhaynovega predloga, temveč tudi njegovo provedbo. Nasproti zahtevi, da naj izstopijo iz večine, ako jim je res mari za nemško celoskupnost, pravi Zallinger, da morejo ono varovati tudi v tej zvezi. Svobodo akcije so si tudi tu varovali. Nasproti očitjanju klerikalizma, pravi, da liberalci lahko zahtevajo, naj se pusti obstoječe v miru, saj imajo liberalno zakonodavstvo, in bezkonfesionalno šolo. A za šolo je pred vsem potrebna reforma, zlasti ako se hočemo boriti proti socialnim demokratom. — Scheicher pravi, da grozi dvojna nevarnost, da postane Cislitavska le pritikljaj kraljevine Ogerske, ali pa da se bodo na Češkem Nemci zatirali tako, kakor na Ogerskem. O tretjem, da naj postanemo Prusi ali Nemci druge ali tretje veljave, govoré le norci. Krivda Badenijeva je prav za prav, da je uporabil ona sredstva, ki so provzročila današnje razmerje, v to, da nas podvrže kot vazale Ogerski. Ako zahteva ves narod kaj, mu se mora ustreci. Ako je ves narod proti vladi, se mora ta umaknuti. A ministerstvo se sramuje, da bi se udalo narodovim zastopnikom, rajši se uda pouličnim pobalinom. Gautsch se je uklonil, ko se mu je diktovalo od vseučiliške mladine, in grof Thun se je udal nezrelim elementom v Trstu. — Dr. Kramář (govori med velikim hrupom od levece). Oglasil ne bi se, ako bi pri nasprotnikih opazil le količkaj objektivnosti. — Kdor jih čuje, mora misliti, da je pred lex Falk. vladal tu nebeški mir. Ako se ta imenuje nezakonita, je bila tudi obstrukcija nezakonita, § 76 kaz. zak. govori o javnem nasilstvu tudi za tega, ki moti ali onemogočuje javne shode, njih sklepe zavrača ali z grožnjami nanje vpliva. Vsa krivda predsedništva je v tolmačenju § 46. opravičnika. Da ga ono tolmači v interesu obstrukcije, pa vendar ne more zahtevati. Več mesecev se je branilo proti spremembi opravičnika, dokler ni zmagala potreba. Celo z nožem se je napadalo, — to je bilo nasilstvo, in proti temu se je morala uporabiti samoobramba. V vseh parlamentih je običaj, da se v takih razmerah vvede v parlament oborožena sila. Predsedništvo tega ni hotelo stvoriti iz lastne moči, temveč le po sklepu večine. Eksekut. komitet komitet je hotel popreje še sklicati konferencijo klubovih predsednikov. Abrahamovič je imel ta namen, a zbornica ga je sprejela z običajnimi psovkami in to onemogočila. Lex Falkenhayn bi ostala mrtva črka, ako bi ostala obstrukcija dostojna. Sodbo o tem torej mirno prepuščamo zgodovini.

Slovenskemu narodu.

Ponosni smo Slovenci na prirodne lepote naše domovine. Ponosni smo na svoj jezik, ki sega s svojimi divnimi

oblikami daleč tja v one čase, ko sta sveta brata Ciril in Metod oznanjala Slovenom veličja božja v domači besedi. Ponosni smo na nepregledno število junakov, ki so umirali za cesarja in domovino na bojnem polju. Ponosni smo na veleume, ki so se proslavili v raznih vednostnih strokah. Ponosni smo na vse tiste može, ki so s svojim vzornim delovanjem in z uma svetlim mečem omogočili, da se sedaj naš narod po pravici lahko prišteva prosvetljenim narodom.

Položi na skudelico svetovne kulturne tehtnice *poesije doktorja Franceta Prešerna*, in nepristranski sodnik mora reči: Slovenski narod je zbok teh poezij vreden drug velikim kulturnim narodom.

Doktor France Prešeren, — naš *slavec*, ki si opeval v nedosežnih pesmih ljubezni sladkost in njene bridkosti, — naš *Orfej*, ki so Te nebesa poslala „otajat Krajna našega sinove, njih in Slovencev vseh okrog rodove z domačimi pesmam“, — naš *voditelj*, ki si „nam srca vnel za čast dežele, mej nami potolažil razprtije in spet zedinil rod Slovenščine cele“, — *propovednik Slovanstva*, oznamujoč nam, da „največ sveta otrokom sliši Slave“, — *prorok* naš, ki si kakor Jeremija lil solze domovinski ljubeznirady naše tožne minulosti, videč, kako „na tleh leže Slovanstva stebri stari, ječe pod težkim jarmom sini Slave“, ter v duhu gledajoč, kako „vremena Kranjcem bodo se zjasnile, jim mil'še zvezde, kakor zdaj sijale“, — *doktor France Prešeren*, *stvaritelj našega lepega slovstva*, *naš veliki neprecenljivi pesnik*, *na Tebe je ponosen naš narod*.

To je pokazal, ko ti je leta 1852. postavil na grob kameniti spomenik. To je razodel l. 1872, ko je odičil Tvojo rojstveno hišo s spominsko ploščo. To je osvedočil, ko je proslavil Tvoj spomin z obeliskom, dvigajočim se na obali Blejskega jezera, katerega krasoto si tako vneto opeval. To je pokazal, ko je eno najživahnejših ulic ljubljanskega mesta imenoval s Tvojim slavnim imenom. Davnojetna namera pa, katere uresničenje pričaj vsemu voljnemu svetu kako se slovenski narod ponaša s svojim ljubljencem doktorjem Francetom Prešernom, in kako mu je hvaležen, se — žal — dosedaj ni še izvela — namera, da bi se našemu največjemu pesniku **postavil dostojen spomenik v slovenskem stolnem mestu — v beli Ljubljani**.

Dne 8. februarja prihodnjega leta poteče petdeset let, odkar v zemlji domači njegovo truplo leži. Dne 3. decembra l. 1900. pa mine *sto* let, odkar se nam je porodil doktor Prešeren na visokem Gorenjskem, v okolici slovenskega raja.

Rojaki, v spomin njegove stoletnice naj se dvigne na enem ljubljanskih javnih trgov bronast spomenik doktorju Francetu Prešernu, dvigne naj se mu v Ljubljani, ki je mati »zemlje slovenske, predrage dežele«, v onem mestu, kjer je naš ljubljani pesnik preživel največi del svojega življenja, kjer je zložil svoje najlepše pesmi.

Slovenski narod, tvoje lepo slovstvo — sad XIX. stoletja — sloni na Prešernu; lepše ne moreš skleniti stoletja svojega narodnega in slovstvenega vstajanja, kakor če z dostojnim spomenikom poslaviš svojega pesnika velikana.

Rojaki, izkažite se radodarne, da se uresniči l. 1900 ta naša plemenita namera!

Slovenke, vašo lepoto je opeval dr. France Prešeren, nabirajte zlasti ve darove za njegov spomenik!

V Ljubljani, dne 7. maja 1898.

Odbor za nabiranje prispevkov za Prešernov spomenik:

Simon Gregorčič, *Josef Stritar*, častna predsednika. — *Ivan Hribar*, mestni župan, itd., itd., predsednik. — Dr.

Ivan Tavčar, odvetnik, itd. in *Rajko Perušar*, c. kr. profesor, podpredsednika. — Dr. *Josip Kušar*, odvetnik, tajnik. — Dr. *Makso Pirc*, odvetnik, podtajnik. — Dr. *Josip Staré*, c. kr. finančne prokurature pristav, blagajnik. — *Andrej Senekovič*, c. kr. gimnazijski ravnatelj, itd., blagajnikov namestnik.

Pripomnja. Pod pozivom je objavljeno zajedno veliko število imen slovenskih znanih in nezanih rodoljubov.

Iz novin.

»Ostdeutsche Rundschau« o *Ljublj. obč. volitvah*. — Da vidijo čitatelji, s kako podlimi nasprotniki se je treba boriti našemu narodu, posnamemo ob kratkem, kar je pisal ta list v št. 119. — »Teško je ob času, ko Nemštvo od vlade ne *dobiva nobene podpore*, temveč je od nje smatrano *sovražnim faktorjem* (zato pa uradna objava nem. kandidatov!), pričeti boj za *podredovano pravo*, tam kjer si je Slovanstvo z vladino pomočjo (!) stvarilo skoro nepremagljivo tvrdnjava«. — Dvajset let se Nemci, »ker se jim je gnjusilo početje nekdanjega apostola Slovanov in Taaffejevega lakoja Winklerja« (kako elegantno!), niso udeležili teh volitev; »ker se jim je gospodstvo, katero so imeli od pamtveka (zgodovina: tretji red!) odtegnulo z vsakojakimi zvijačami«. Dasi po tem odmoru še nekaj, je vendar zlasti mladi naraščaj z navdušenjem šel v boj tam, »kjer bezkončna samovoljnost z nogami tepta vsak pojem morale in poštenja, kjer divji terorizem stvarja bojna sredstva, kakoršna se morajo gnjusiti vsakemu spodobnemu kulturnemu človeku«. (Dopisun sam po svojih španih sodi). Prebivalstvo je bilo prepričano, da mesto trpi po lahko-mišljenem gospodstvu, da je pred gospodarsko krizo. Vsi stanovi so skrajno nezadovoljni. Še nekateri dosedanji, »gotovo ne resnično za blagor mesta skrbeči« može so odklonili zopetno volitev, na pr. dr. Gregorič. Zmaga »radikalcev« je sad bezmejne agitacije. »Cela armada na pol propadlih individij se je najela, ki so pričeli volilno gibanje s *kuپovanjem glasov* in pogoščevanjem v krčmah. Bilo je početje, kakoršno se sicer opaža le na *živinskih sejnih*. Razun tega je, in to je jako veliko, *slovensko časopisje preseglo samo sebe v podlih denuncijacijah* nemških kandidatov in v *predrznih grožnjah* onim, ki bi se upali, dati jim svoj glas. Volilne dni je skrbel *kordon slovenskih advokatov* za to, da nikdor, ako je bil le količkaj zavisen ali boječ, ni mogel oddati svojega volilnega listka z imeni nemških kandidatov. Takim ljudem ali volitve nevesčim so se listki *jemati, trgali in zamenjavali s slovenskimi*; *samo nemško tiskani listki so se proglasili kratko malo neveljavnimi*. *Nemška pooblastila so se zavračala*«. Kljube vsemu se dosegli Nemci 30% oddanih glasov. Zato upa prodreti Nemštvo pri prihod. volitvah. »Še ni *zgodovinsko nemška Ljubljana za Nemštvo izgubljena*«.

Ali res ni možno, da bi kdo *tožil* list zaradi tega članka? Saj se očitajo zakonito prepovedana dejanja, sleparije in nasilstva pri volitvah, bezvestno gospodarjenje v mestu itd. Saj je s tem žaljena volilna komisija, ki mora skrbeti za zakonitost volitev, žaljen ves mestni odbor, da ne spominjamo žaljenja vsega sloven. prebivalstva. Nikarnaj se ne reče, da tako pobalinsko pisanje ne zasluži odziva. Še je dosti ljudij, ki res verujejo takemu pisarjenju, zlasti, ako se mu sodnijsko ne

odgovarja; kajti težko si je misliti tem, da bi molčali na vse, ako — ne bi bilo res!

Berolinska »Gegenwart« donaja članek Patzeltov o federalizmu za Avstrijo. V Avstriji gotovo ni možno, da se vlada proti Nemcem, a tudi ne, da se vlada proti Slovanom . . . Bojuje se za nekaj nedosežnega, ako se je v zmoti, da si more Nemštvo v Avstriji svojo eksistencijo zagotoviti le z nadvlado nad vsemi drugimi narodi . . . Nemožno je, da se nemška hegemonija, nemški centralizem vvede v vsej monarhiji . . . Centralizem je nemožen, ker je nezdržljiv s političnimi in kulturnimi napredki narodov. Zlasti tam, kjer se njegove zahteve združijo z narodnostnimi posamičnih rodov, teži po samoupravi in avtonomiji, ki je v mnogonarodnej državi možna le v okvirju federalistične ustave. Patzelt ne vidi opasnosti za Nemce v drž. pravu, ker bi se tudi Nemci združili v posebno skupino. On očita Nemcem na Češkem nenasitno sebičnost, katera pozna le sebe, ne pa tudi potrebe Nemcev drugih dežel. Uredništvo »Gegenw.« pa pristavlja, da Nemčija *ne dovoli nikdar*, da bi se napravila zagovoda češke države med Nemčijo in avstr. Nemci!

V »Revue de Paris« je izšla razprava »Les Allmands a Constantinople«, spisal Gaulis. Razklada, kako je nemški vpliv narastel v zadnjih 15 letih. Dokler je Bismarck vladal v politiki, se Nemčija ni brigala za vzhod; dasi nasprotna Rusiji, je vendar smatrala Turčijo za sfero ruske politike. Vse to se je premenilo, odkar je Viljem II. obiskal sultana Abdul Hamida. Milijoni Nemcev so od tega pričakovali povzdigo trgovine. Hatzfeld je duša turkoljubne nemške politike. General von der Goltz je vojaško izobrazil mnogo turških častnikov. 1890 se je med Nemčijo in Turčijo napravila trgovska pogodba. Nemci so dobili zlasti v Mali Aziji obile koncesije.

Kot komentar Thunovi izjavi donajajo »Lid. Nov.« baje od zelo viso'ega mesta: »o drž. jeziku ni govora; o preklicu jez. naredeb se sicer govori, a pod uvetom, da se popreje sporazumijo Čehi in Nemci, ter da se preklic od Čehov odobri. Sedanji trenuek je zadnji termin Nemcem. Oni pritrdijo pozitivnemu delu ter vstopijo v odsek, in potem se bo videlo, ali je kaj upanja za nadaljne poskuse. S posvetovanjem v odseku bi se vsporejalo delovanje v zbornici, posvečeno drugim stvarjem. Ali pa odklonijo izvolitev v odsek ter tako pred vsem svetom dokažejo, da so preprečili poslednji poskus, in to ne bo brez posledic.

Kaj hoče češki narod? Temu vprašanju odgovarjajo »Nov. Sel. Listy«: Češki narod hoče biti samostalen politično, narodno in gospodarsko. Češki narod noče, da bi mu vladali z Dunaja, on hoče, da se sam vlada iz Prage. — Kar je bilo dano Ogrom, bodi i Čehom. Korona sv. Štepana ni bogatejša niti slavnjejša nego korona sv. Vaclava. Češki narod je sposoben, da sam sebe redi in živi.

Celo pohlevne »Novice« so prinesle oster in bojevit članek proti nemškim prevzetnostim. »Čedalje srditejše, čedalje bezobzirnejše in brutalnejše nastopajo Nemci proti Slovanom sploh in sosebno proti nam Slovincem«, — po teoriji Nitzschejevi, ki »proglašajo gospodstvo nemškega naroda in dosledno zasuženje slovanskih narodov«. — »Že tisoč in več let je minulo, kar so Franki kakor razbojniki napadli slovenske dežele, pregnali slovenske vladarje, oropali Slovence samostalnosti in neodvisnosti, jim ukradli njihovo domačijo

in zavladali nad narodom, a kar se jim ni udalo, kar se jim je uprlo, to so pokončali z ognjem in mečem. — Nemška silovlada nam je tekom stoletij vzela široke, lepe in plodovite pokrajine . . . koder zdaj najstrupenejši nemški nacionanci rjovejo svoje veleizdajske pesmi, tam je nekda donela in gospodovala slovenska govornica. Zatiranje in sistematično raznarodovanje se je nadaljevalo tudi potem, ko so prišle slovenske dežele pod vladu Habsburžanov, ko je bila ustanovljena Avstrija. Ves državni aparat je deloval in dela še na to, da nam vzame narodnost in jezik. Germanizuje se v šoli, v uradih, povsod in na vso moč, z vsemi možnimi sredstvi in pripomočki . . . V teoriji protestujemo Slovinci jako odločno — »ali v obrambo, v rešitev svoje narodnosti in svojega jezika storimo tako malo, da se svojih ljutih, nasilnih in bezobzirnih nasprotnikov — — ne moremo ubraniti, ako ne začnemo odločno, neustrašeno in dosledno delovati na emancipacijo od Nemcev. Narod bi moral v obrambo svoje narodnosti in jezika združiti vse sile in se nemškim naklepom upreti z vso močjo, saj tu ne gre samo za rešitev narodnosti, in jezika; saj je od te rešitve odvisna tudi gospodarska eksistenca sloven. naroda. — — — Bojujejo se samo primorski Slovinci tako žilavo, tako požrtovalno, da jih moramo občudovati, *kranjski Slovinci pa samo diplomtizujemo in streljamo s puškami, v katerih ni kroglj!*«

Ogerskemu drž. zboru je predložen načrt o gospodarskih in obrtnih zadrugah. Zakon se smatra za zajedniški, torej veljaven tudi za Hrvatsko. Hrvatski listi pa zahtevajo od svojih poslancev, da se mu z vso odločnostno uprú ter izposlujejo, da za Hrvatsko nima nobene veljave. Vse naj bo zavisno od ogerske vlade in od glavne zadruge v Budimpešti. V to imenuje ogerska vlada 8 svojih glavnih nadzornikov s predsednikom in dvema podpredsed., ki vodijo upravo vseh zadrug. Za Hrvatsko se mora po zakonu osnovati vsaj jedna glavna zadruga, ki bo pa povsem nezavisna od Budimpeške centrale. — Po teh zadrugah preti nemadgarskim narodnostim politično ugonobljenje. Doslej Hrvatska vsaj v denarnih in kreditnih stvareh ni bila zavisna od Ogerske, niti niso bili domači denarni zavodi protivni narodnemu pokretu, temveč so ga podpirali. Sedaj pa hočejo z zadrugami širiti madjarizacijo ne le po Ogerskem, temveč tudi po Hrvatskem.

„Сербія и Срби“. Knjiga polkovnika Ovsjannege, bivšega vzgojitelja črnogorskega prestolonaslednika Danila, govori o Srbih v kraljevini, v Bosni, Hercegovini, Hrvatski, Slavoniji, Dalmaciji in južni Ogerski. »Pet. Ved.« se tem povodom izražajo o ruskem stališču nasproti okupovanim deželam. Vojska 1877—78 je Rusijo stala toliko žrtev, a vodila ni k ničemur. S tem, da se je Bosna in Hercegovina dala v avstr. upravo, je dovela k uničenju Velike Srbije. List nasvetuje, da bi se obe deželi odvzeli Avstriji, ter naj se v ta namen skliče nov kongres, ki naj določi, ali ni uže Avstrija izpolnila svojega mandata. Car je s svojim velikonočnim darom Črni Gori protestoval proti ideji nemškega cesarja, da se ti deželi pokloniti v jubilejni dar.

»Slovenec« je donesl vrsto člankov »Česa treba Trstu?« ter prišel do zaključka, da preti Trstu trojna nevarnost: da odpade od krščanstva, od Avstrije ter prestane biti kulturno središče Primorja. Vse to se prav lahko zgodi, ako bo židovstvo bolj in bolj širilo svoj razdevajoči vpliv. Prvo in glavno delo cerkve

in države je torej, paralizovati v Trstu židovsko nadvladje. Treba je pred vsem razumne in krepke anti-semitske organizacije. To pa bodi antisemitizem najčisteje barve. Vlada bodi krepka in pokaži, če treba, svojo avtoriteto v najstroži obliki. Saj je jedino ona zakrivila s svojo popustljivostjo zadnjo zmago iredentarjev in socialistov.

»Osservatore cattolico« pravi, da je treba napraviti konec lahonsko-židovskemu gospodstvu v Gorici. Vsi konservativni življi bi se morali združiti s Slovenci, s katerimi vežejo Lahe mnoge vzajemne koristi, da se odstrani klika, ki le na videz zastopa nazore in težnje večine prebivalstva.

Prav umestno se „Soča“ protivi temu, da slovenski listi prinašajo toliko oglasov tujih trvdok in celo takih, ki vedno podpirajo vse protislovenske težnje. Ljubljanska dnevnikarja sta v tem oziru res škandalozna. Kaj hasni, ako se na prvih straneh govori: „svoji k svojim“, na zadnjih pa občinstvo vabi in vodi k nasprotnikom, na škodo domačinom.

Petrogradski »Svet« pravi, da ima v Avstriji Nemeč (iz cesarstva) vedno pravo, storiti to, kar se Rusu šteje v zločin. Nemške univerze smejo podpisovati manifeste; cesar Viljem sme osebno pritrjevati madjarskemu nasilstvu proti Slovanom. Poskusijo naj Rusi kaj jednakega, in Nemci bi proti njim hujskali na vsi črti. Rusi so evropski narod, so Slovani in so poklicani, hraniti slovensko kri.

„Magyar Estilap“ je na vsa usta povedal, zakaj se ne more vvesti obče volilno pravo. Na potu so mu razne narodnosti, a Ogerska mora biti madjarska in madjarska nadvlada se ne sme staviti v opasnost. Le administrativnim potem bi se dalo opomoči, ako se naredé volilni okraji v drugonarodnostnih delih jako veliki, a v madjarskih prav majhni. »To sicer nasprotuje prirodnemu pravu, a to zahteva madjarski državni interes, in temu se mora pokoriti idejalno pravo.« — Milijon Slovakov naj ima jednega poslanca, milijon Madjarov 50, — to je svoboda in ravnopravnost v tej ugledni državi.

»Dzjenik Poznanski« svetuje Poljakom, naj se v obrambo proti germanizaciji vsled nasilstva pruske vlade obrnejo k ruskemu jeziku. Ne le, da ima Rusija še bogate neizerpane dežele, kamor se morejo naseliti, moral bi se vsak Poljak seznaniti z literaturo velikega slovenskega naroda. Uže se po univerzah poučuje ta jezik, zblížujemo se z železnicami, in polno poznavanje jezika omogoči tudi občevanje z narodom, ki je na najlepšem potu, da se popolnoma sprijazni z nami. Zato bodi ruščina poučni predmet na poljsk. srednjih šolah.

Ruske drobtinice.

Съ міру по ниткѣ, голому рубаха.

Knez Mihael M. Andronikov v Petrogradu je pozval 18. apr. st. st. 20 slovanofilov na večerjo. Gostje so poslali brzozjavni pozdrav grofu Ignatijevu. Censor Krivoš je govoril o položnju zapadnih Slovanov ter napil slovenski jednomiselnosti.

Nansen je bil izbran častnim članom carske akademije znanosti.

Rusko ministerstvo za narodno prosveto je sklenulo, da v Vladivostoku osnuje za narode v vstočni Aziji zavod, v katerem se bodo učili jeziki: kitajski, japonski, korejanski in mongolski; raznu tega se bo učila kitajska, japonska in korejanska najnovejša politika, ekonomija, državno pravo in narodopisje. Učitelji jezikov

bodo Kitajci, Japonci, Korejanci in Mongoli; ravnatelj instituta, ki se otvori 1. okt., bo prof. Pozdnejev.

V Rusiji je mnogo Nemcev, a tudi mnogo Slovanov. Pri gradnji sibirske železnice ocepjenje, ki vodi na Kitajsko, gradi Aleks. Jugovič, ki izvira iz Dubrovnika. Drugi Dubrovčan, isto tako inžinir, J. Taburno, upravljal je velik del zgradbe te železnice in je sedaj šef železniške proge v Moskvi. Prvi ruski glediški igralec v Petrogradu je rodem iz Perasta: Vasilij Lučič — Dalmatov.

Zakon od 14. maja dovoljuje zdravnicam prava, združena z državno službo.

Literarni klub v Moskvi je sklenul, da priredi koncem maja sijajem književni večer v proslavo Puškinovo, povodom stoletnice njegovega rojstva, ter pozivlje tudi druga mesta v Rusiji, da priredé slične proslave.

DROBTINE.

Srbski generalni konzul Sundečić v Odesi je osnoval srbsko dobrotvorno društvo, ki ima mnogo podpornikov tudi med Rusi. — V Odesi je poleg tega tudi dobrotvorno društvo za vse Slovane.

Umrli dobrotnik srbskega naroda, Velimir Todorovič, je ostavil zakladu za siromašne velikošolce v Belgradu 150.000 din.

Pariški „L'illustration“ je donesla v svoji božični številki članek Noel, en Bosne et Herzégovine par M. Collona, ter tri slike. Opisujejo se narodni običaji na sv. večer.

Na poslednjem shodu arheologov v Parizu je Dunajski vseuč. prof. Müller priobčil nekatere stare hebrejske spomenike, ki so se našli v Bosni in se čuvajo v narodnem muzeju v Sarajevu. Deželna vlada jih namerja izdati na svoje troške. V muzeju bodo pač kaki srbski spomeniki, ki so še veče važnosti ter zaslužijo popreje objavljenje.

Nik. C. Petrovič nabira podatke za francosko bibliografijo o hrvat. in srbskih pisateljih; namreč knjige, članke itd., tiskane v francoskem jeziku, kjer je govor o hrv. in srbskem narodu, njegovih delih, životu, manifestacijah.

Nov list, Србадија, pričel je po dvakrat na teden izhajati v V. Kikindi.

V Firenci so 28. apr. proslavili spomin revolucije, ki je provzročila, da je 1859 moral veliki vojvoda Toskanski se umakniti italijanskemu kralju. Odkrili so se spomeniki prvim državnikom one dobe. Iz Rima so prisostvovali slavi kralj (naš zaveznik!), kraljica, in mnoge deputacije iz komore in senata.

V Turinu je bila 8. maja 50 letna proslava otvoritve prvega parlamenta.

Po vsi Italiji je ljudstvo vsled gladu in revščine pričelo nemire in punte. Vlada hoče z vojaško silo udušiti te pojave, in prelivala se je kri.

Društvo »Lira« v Komnu je imelo 1. maja lepo veselico; od nje dohodka je poklonila 100 gld. za »Šolski dom« v Gorici.

Tržaška posojilnica in hranilnica je imela 1897. prometa 790.854 gld. in čistega dobička 3780 gld. Novih združnikov je pristopilo 273, izstopilo 13. Hranilnih vlog je 245.445 gld. Vložilo se je 812 krat 150.432 gld., vzdignulo 381 krat 68.328 gld. Posodilo se je na vknjižbo, menjice in zastave 161.418 gld. Rezervni zaklad znaša 6392 gld.

Nemci nočejo več potovati na božjo pot na sveto Goro pri Příbramu, ker nočejo priti v dotiko s češkimi romarji, ter so si odbrali za svoj novi cilj nemški Philippsdorf.

Čehi in Slovaki v Budimpešti so si osnovali društvo »Sokol«, ki ima nad 100 členov. Prireja diletantske predstave ter neguje materin jezik. Zato si je nakopal jezo

Madjarov, ki bi ga radi uničili in v ta namen dolžé, da se na društvenih shodih držé govori proti državi.

Češki odbor slov. plan. dr. v Pragi nabira darove za zgradbo češke kočé v naših Planinah.

V Belgradu je o Velikonoči bil koncert pevskega društva iz banatskega sela Sokolovca, zbor je sestavljen iz samih seljakov v narodni noši. Svečenik Milošević je izučil svoje pevce, da tvarjajo srbski zbor po vzoru Slavjanskega.

V Banjaluki je umrl 7. maja vojvoda Maša Vrbica. Živel je, po razporu s knezom Nikolo, ondi v prognanstvu. Bil je velik junak in bivši črnogorski minister notranjih poslov.

Najbolj židovsko mesto v Evropi je Varšava, v nji je nad 200.000 Židov!

Povodom proslave hrv. jezika v Pragi in bratstva Čehov in Hrvatov so Madjari našli, da je hrv. opozicija učinila izdajstvo domovine in zaroto. V to jih je navedlo vprašanje jednega hrv. lista: »V koliko so Čehi pripravljene podpirati državno-pravne zahteve Hrvatov?« — To jim je bajé odkrilo vse »izdajniške namere« hrvatskih radikalcev.

Mestna dvorana v Ljubljani je povsem prezidana in prenovljena ter tudi fasada mestne hiše spremenjena.

Šenklavško-frančiškanska podružnica dr. sv. Cirila in Metoda je dosegla z veselico v »Narodnem domu« 400 gld. dobička.

V Ameriki so Slovenci v mestu Ely v Minesoti priborili si pristop v občinski svet. Izvoljena sta bila Ant. Kočevar v 1. in Jos. Skala v 3. okraju.

V »Pet. Ved.« priporoča V. S. Dragomireckij gališkim Rusom, da naj sprejmejo v knjigo spisovni jezik ruski.

Nathan Strauss je v Zjedinjenih državah nabral 5000 Židov kot brigado prostovoljcev proti Spaniji. Ti moderni Makabejci!

Švedski drž. zbor je dovolil 850.000 koron za ljudsko zdravnišče tuberkuloznim na južnem Švedskem. Poleg tega se ustanovi i v srednjem in severnem Švedskem po jedno zdravnišče iz jubilejnega darila 2.200.000 koron, katere je dobil kralj Oskar ob svojem jubileju.

Sultan je podaril poveljniku avstr. vojakov na Kreti polkovniku Guzeku, Medšidi je red 2. vrste.

Kako se godi slovenskim listom, kaže ta slučaj. »Soča« za Gorico, 19. apr., je bila zaplenjena. Redarji so pobrali tudi 823 iztisov »Soče« za deželo, ki je bila šele na pol dotiskana, to je, še predno je izšla. Izdaja je bila na to drugače prirejena, predložena cenzuri in — ni bila konfiskovana. Ko je urednik zahteval uradno potrdilo, koliko iztisov lista za deželo se je zaplenilo, so sprevideli napako, a je niso priznali, temveč izdali odlok, da se razteza zaplenba tudi na izdajo za deželo, dasi je ta izšla in ni bila zaplenjena! Sodnija je potrdila obe zaplembi! Seveda se je vložil priziv.

Nansen je bil povabljen v Požun in torej si je štel v dolžnost, da pri banketu pové Madjarom nekaj ljubeznjivosti. Oni so poklicani v velike naloge, še bolj nego Norvežani, saj ti so majhen narodič 2 milijonov, Madjarov je pa mnogo več. (?) A oni niso samo velik narod, oni tudi nimajo sebi para. (V tem ima mož povsem prav.) Norvežani so tako srečni, da imajo v Laplandcih in Fincih sorodnike Madjarov. Norvežane in Madjare je vedno vezala simpatija: oba naroda imata isti značaj, isto čustvo, da sta svobodoljubna! (Norvežani naj se lepo zahvalijo svojemu slavnemu rojaku, da jih je ponižal tako neopravičeno.)

Na nacionalno-liberalnem zshodu v Berlinu 1. maja je Benningsen rekel, da je bil zmerni mir 1866 leta z Avstrijo samo delo Bismarckovo. On sam mu je povedal, da

je le z največo težavo preprečil, da niso Prusi vzeli Dunaja ter zahtevali odstop avstrijskega ozemlja. 1870 pa je zato poplačalo Bismarckovo zmernost, ker se tedaj Avstrija ni dala zavesti prošnjam Napoleo novim proti Prusiji.

Mickiewiczova stoletnica rojstva se proslavi povsod po poljskih mestih koncem maja z velikimi slavnostimi. — V Krakovu in Varšavi se mu odkrijeta spomenika. V Levovu in drugod se snujejo odbori v to, da se mu postavijo spomeniki. Povsod se priredé predavanja o pesniku, njegovem življenju in njegovih delih.

V Makedoniji se v Odrinu ustanovi s sultanovim dovoljenjem bolgarski gimnazij

Praški župan je poslal Levovskemu in Krakovskemu mestnemu совету vabilo k Palackeja slavnosti. Mestni zbor Levovski je sklenul, da povabi Praški k Mickijejevi slavnosti. —

Knez Golicev je v »Petr. Vedm.« pisal o knjigi Ovsjanega »Srbstvo in Srbi« ter priporočal, da bi po ruskih gimnazijah se učila zgodovina vseh slovanskih narodov in njih književnosti.

Centralna posojilnica slovenska v Krškem je imela 1897 v denarnem prometu vlog za 18.861 gld., vzdigneno je bilo 15.681 gld. Dana posojila: 1502 gld., vrneno 2000 gld. Členov je bilo 19 posojilnic in 17 oseb.

Samo slovenskih posojilnic začetkom 1898 je: na Koroškem 20, na Kranjskem 66, na Primorskem 23, na Štajerskem 31; skupej 140.

»Priateljski večer« Leonincev v Ljubljani je razpravljal slovensko časopisje. Dasi imam preveč listov, vendar ni nobene organizacije. Želeti je torej večja koncentracija, ali vsaj, da se uredniki večkrat shajajo in dogovarjajo o jednotnem postopanju.

Intendant češkega narod. gled. posl. dr. Herold je direktorju Šabertu dal ukor, da je ta na predevečer majske slavnosti prepustil gledišče socijalnim demokratom. Ravnatelj se je izgovarjal, da ga je prepustil delavcem v obče, a ker so narodni delavci odklonili pohod skupno z onimi, pripravljen je, tudi tem posebe prirediti predstavo.

Za cesarjev jubilej je mestni zbor Dunajski odobril troške v znesku 1,994.300 gld. za slavnosti in ustanove. In sicer se da prispevek 50.000 gld. k zidanju jubilejne cerkve; 129.000 za udeležbo pri jubilejni razstavi; 1 milj. za ustanovo otroške bolnice; 500.000 gld. za ustanovo mestne zavarovalnice za življenje, starost in onemoglost; 60.000 gld. za udeležbo pri slavnosti strelcev; 38.000 za slavnostno razsvetljavo in 50.000 za veliko slavnost na rotovžu 2. decembra.

Po Berolinskem »Militär. Jahresbericht« služi v Rusiji prezentno (torej razun rezerve) 36 000 častnikov in 860.000 mož. Odslej bo vojska v Evropi in na Kavkazu razdeljena na 22 zborov in ti spojeni na 6 vojnih okrajev. A ustanovita se še dva nova zbora, jeden ob nemški, drugi ob avstr. meji.

Dr. Maretič opisuje Miroslavlje evangelje, katero je izdal kralj Aleksander, in spominja, da se glagoliška književnost ponaša z dvema prekrasnima rokopisoma. Prvo je Remsko evangelje, ki je potovalo iz Hrvatske v Prago, potem v Carjigrad in v 16. veku na Francosko. Nanje so prisegali francoski kralji pri slovesnem koronanju. Za časa revolucije je izginulo, a 1840 se zopet našlo, le oropano dragocenih platnic. Car Nikolaj I. je dal 1843 v Parizu faksimilovati. — Drugi je misal Spletskega vojvode Hrvoje. Našli so ga 1889 madjarski učenjaki v sultanovi biblioteki v Carjigradu. Presega po umetnijski vrednosti Miroslavlje evangelje.

V Solkanu je bil shod, na katerem se je sklenulo, ustanoviti »zadružno prodajalnico mizarjev v Gorici« (vpišana zadruga z neomejenim jamstvom). Vstopnine je 6 gld., glavnice 150 gld., ki pa se more vlagati tudi tedenski po 1 gld. in se obrestuje po 6%. Pravila je sestavil dež. posl. dr. Tuma.

Veletrežec Fr. Kalister v Trstu je pristopil »Šolskemu domu« kot pokrovitelj s 1000 gld.

»Goriška ljudska posojilnica« je imela 1897 denarnega prometa 818 362 gld., — za 311.498 gld. več nego lani. Deležev po 10 gld.: 3683. Bilancija kaže dobička 5206 gld. Ravnatelj zavoda je dr. Tuma. Posojilnica je darovala 200 gld. za »Slogine« zavode, 25 gld. za njeno knjižnico, 50 gld. »Sokolu« za telovadno in glasbeno orodje in pristopila »Šolskemu domu« kot pokroviteljica s 1000 gld.

Za laško šolo v Podgori je naštel komisija 23 otrok; od teh so le 3 domačini, drugi iz Italije.

Praktičen antisemitizem v Galiciji izvaja društvo »Prosveta«, ki je med Malorusi ustanovila uže 150 društvenih prodajalnic in zalog. »Narodna Torhovlja« pa ima po mnogih mestih vshodne Galicije ustanovljene krščanske kolonijalne prodajalnice.

Proti Sokolski slavnosti v Berlinu še vedno rujejo razni nemški listi ter pogrevajo vse napade na češke razbojniške navale proti Nemcem in kažejo na grozovito provokacijo s to slavnostjo. — Nemci pa prirejajo, n. pr. v Petrogradu Sedanske in Bismarckovske proslave, ne da bi se jim ugovarjalo kaj. In pri nas vse one velikonemške slavnosti v slovenskih krajih?

V mestnem opravištvu (t. zv. Stadtrath) Dunajskem se je 14. maja na prošnjo nemškega Schulvereina sklenulo, nakazati mu za 1897 in 1898 dovoljena prispevka po 1000 gld., a zajedno nasovetovalo, da občina izstopi iz društva zaradi žaljenj pri zadnjem obnem zboru društvenem. Društvu naj se dá prilika, da poda mestu zadoščenje, katero mu omogoči zopetni vstop.

Žatski list pravi, da novodošli poštni uradnik govori na ulici češki in občuje z ljudmi, ki so znani agitatorji češki: »Vročekrvnega Čeha za sedaj samo opominjamo, da tukajšno prebivalstvo nima volje, da prenaša te češke provokacije.« — Bum! Žatec leži na — češki zemlji!

Drugi jezik v čeških šolah. Nemščina se uči na vseh meščanskih šolah z učnim jezikom češkim in poleg tega na 401 ljudskih šolah čeških. — Češčina se uči na 93 ljudskih in meščanskih šolah z učnim jezikom nemškim. — Francoščina se uči na 78 mešč. šolah nemških. Angleščina se uči na deški nemški šoli v Jablonci.

Češki pensijonat v Pragi za češke učence više deklishe šole se snuje na inicijativo čeških dam. Mestni svet je prevzel pokroviteljstvo, in dobili so tudi v dar hišo v obližji šole v ta namen.

Mestna hranilnica v Teplicah je darovala 3000 gld. za ustanovo ljudske knjižnice in čitalnice.

V Srbiji so se učitelji, srednješolski in velikošolski profesorji (združeni v društvih: »učiteljsko dr.«, »profes. dr.« in »savet vel. šole«) sporazumeli za skupno delo za narodno prosveto. Rektor dr. V. Bakič je sestavil pravila novemu društvu, katero je uže potrjeno.

V avstr. vojni je 22 feldzeugmeistrov in generalov kavalerije; 64 feldmarschallientantov, 111 generalmajorjev, 396 polkovnikov, 688 podpolkovnikov, 688 majorjev, 2839 stotnikov 1. vrste; 1233 stotnikov 2. vrste, 5684 nadporočnikov, 4977 poročnikov, v vsem 16.367 častnikov, — 2057 vojaških duhovnikov, zdravnikov, avditorjev in računovodcev; 2133 vojaških uradnikov, 599 gažistov. Možtvo

šteje: z orožjem: kadetov častniških namestnikov 321, podčastnikov 30.188, »frajtarjev« in prostakov 195.224 — bez orožja: kad. nam. 1927, podčastnikov 8031, frajtarjev in prostakov 29.622, oficirskih slug 18.327, invalidov 756, skupnega možtva 284.396; skupno gažistov in možtva 305.552. Vojaških gojencev 6365. Konj v erarski oskrbi je 58.006. — Na vaje se kliče 245.700 mož, 4900 častnikov. — Upokojenih je 9818 častnikov; invalidov od možtva (deloma v oskrbnicah, deloma s podporami) je 15.871. — Od upokojenih častnikov je 37 feldzeugmeistrov, 210 feldmarschallentantov, 256 generalmajorjev, 753 polkovnikov, 520 podpolkovnikov, 1400 majorjev, 2595 stotnikov, 803 nadporočnikov, 533 poročnikov.

18. maja je bila 50 letnica, da se je otvoril frankobrodski parlament. V ta namen proslave se je zbralo v Frankobrodu večje število nekdanjih članov parlamenta, katere je nadžupan pozdravil. Zvečer je bil slavnostni banket. Frankobrodškega parlamenta so se bili udeležili tudi slovenski poslanci. O njegovem namenu in delovanju je napisal prof. Apih v knjigi: »Slovenci in leto 1848.« obširno studijo. Letos je proučavanje te knjige, katero je izdala »Slov. Matica« pred 10 leti, zelo umestno.

K Palackega proslavi je izdal klub čeških turistov na Štramberku »Album Valaška« s podobami Palackega, njegove rojstne hiše in raznih valaških krajev in tipov. Cena 1 gl. 20 kr.

Ivan Trnski, slavni pesnik, je slavil 1. maja svojo 80 letnico.

Pruski Poljaki se selijo v velikem številu ne le v oddaljene nemške dežele, tudi v Dansko in na otoke. Po nemških službenih podatkih potuje prek stacije v Kohlfurthu na dan krog 1500 emigrantov. Silno proganjajo tudi v cerkvi poljski jezik in vvajajo nemščino. V Grabovi je 6000 katol. Poljakov, a le 18 oseb, ki ne razumejo poljščine, in vendar se na Poljake ne ozira prav nič v bogoslužju, in držé nemške propovedi — pri praznih cerkvah.

Bogat Grk je daroval 25000 frankov za spomenik, ki naj se postavi v Halepi na Kreti z napisom: »Tu so streljale krščanske vojne ladje na kristijane, hoteče se osvoboditi turškega jarma.«

Dolnjeavstrijska sokolska društva »Sokol videňský«, »S. leopoldovský«, — »S. favoritský«, — »Tyrš« (Sechshaus), »Fügner« (Hernals) in Sokol v Floridsdorfu so združeni v dolnjeavstr. župo. Imeli so skupej 871 členov, in sicer 23 častnih in zakladnih, 275 prispevajočih, 573 izvršujočih. Po stanu je bilo delavcev 290; privatnikov 20, trgovcev 9, dijakov 29, uradnikov, doktorjev, in pisarjev 44. — Knjižnice imajo vsa društva. Predavanj je bilo 27. Imenje društev znaša 11994 gl.

Na Nemškem je politična organizacija kmetov vzorna. »Bund der Landwirte« šteje 187.000 članov. 1896 leta je to društvo imelo 693 shodov, 1897 pa celo 1615. Velik vpliv ima tudi po svojem časopisju. Poleg »Deutsche Tages-Zeitung« in »Bund der Landwirte« ima še 7 deželnih listov, ki se razpečavajo v 180.000 iztisih. Osnovale je mnogo založnic.

Dunajska podružnica nemškega »Schulvereina« v I. okraju je imela obči shod. Členarina in darovi so nesli 1896: 9274, — 1897 pa samo 3892 gl. Rakovo pot pro vzročilo je največ to, da je deželni zbor odtegnul subvencijo 2000 gl.; mestni zbor pa svoje subvencije 3000 gl. ni izplačal. Poslednjo hočejo sodnijski izterjati! Dr. Weitlof se je pritoževal o nemarnosti avstrijskih, zlasti Dunajskih Nemcev. Berolinski »Schulverein« podpira cela vrsta mest-

nih občin z zneski 1000—2000 marek, in vendar se večina teh doneskov izda za avstr. šole.

Mariborski nemški advokat dr. Haas je za neko nemško stranko napravil slovensko vlogo. V nemških listih so ga prijeli radi tega. Na to je objavil pojasnilo, da dela vloge za Ogersko, južno Tirolsko in Dalmacijo v slovensčini, ker dobiva od tam madjarske, laške in hrvatske dopise, katerih ne razume. Maščevati se jim hoče s tem, da jim zopet pošlje vlogo v nerazumljivem jeziku, ter tako dokazati potrebo nemškega državnega jezika. Proti slovenskim strankam doma pa vlaga seveda nemške spise. — Za nekaj je torej slovensčina vendar le dobra!

Zvolenska stolica je jedna najčistejše slovaških. Po uradni štetvi prebiva tam 103.648 Slovakov, 4594 Madjarov in 3268 Nemcev. Od Madjarov je največ Židov in privandrancev. V Pešti se je osnovalo društvo: »Nemzeti Szövetseg« z namenom pomadjarjevanja ter je pričelo v slovenskih krajih svojo propagando. V Zvolen so došli 3. apr., na čelu jim rektor vseuč. Herceg. Po madjarskih izvestjih je bila tedaj »tretjina mesta« v neizrečeni radosti. A mesto Zvolen ima 5125 preb.; od teh 3590 Slovakov, 418 Nemcev, 54 tujcev, torej pride 4062 Nemadjarov na 1054 Madjarov. A med Nemci je kopa Židov; med Madjari je večja kopa Židov; razun tega jim je sumarično pripisana vsa šolska mladež. Mari torej ta izlet ni bila demonstrativna manifestacija? Herceg je sicer v govoru trdil: Narodnosti so ravnopravne. Madjari so dali »tujim« narodom vsa prava. — A čemu potem vladino zatiranje drugih narodnostij, čemu še podpiranje teh nakan z društvu?

Društvo inženirjev in arhitektov na Hrvaškem je sklenulo prositi vlado, da ustanovi v Zagrebu inženirski oddelek visoke šole. Troški za vzdrževanje te šole bi bili 32.000 gl. na leto. Učiteljske moči bi bile: 4 redni, 5 izrednih profesorjev in 6 docentov. Redni profesorji bi učili strokovne predmete, izredni in pa docenti teoretiške nauke. Šola naj se nastani v vojašnici na Zrinjevcu, ki se v ta namen prezida s troški 50.000 gl. Za učila bi se rabilo s početka 6000 gl.

Češko narodogospodarsko društvo v Pragi priredi od 3.—8. oktobra kurze o najvažnejših predmetih narodnega gospodarstva in socialne politike. Predavali bodo vseučiliški profesorji in viši uradniki. Za kurs o jednem predmetu (6predavanj) je treba plačati 1 gl., za vse namerjane kurze (6) pa 5 gl. — Kurzi bodo na vseučilišču v urah od od 8—11 zj. in 3—6 pop. Udeleženci se naj oglašajo pri društvu.

»Severna železnica« je 1896 donesla delničarjem 11.137.241 gl. čistega dobička; 1897 je znašal ta 10.453.279 gl. za delničarje in 995.864 gl. za državo! Ti milijoni so židovskim in nemškim delničarjem došli večinoma iz čeških in poljskih dežel, po katerih vodi ta železnica.

Slavnoznanani »češki kvartet« za lok, ki vsako leto priredi tudi na Dunaju več koncertov, je prepotoval Rusijo; v Petrogradu in zlasti v Moskvi je slavil velike uspehe. Po velikih mestih v Nemčiji, Holandiji, Belgiji, na Angleškem

* * *

V Aleksandriji je ustanovil hranilno zadrugo za Slovence tamošnje zdravnik dr. Pečnik. Vlagala bo svoje prihranjene novce pri goriški zadrugi.

Najbolji češki pisatelji so k proslavi 1. maja narodni delavski stranki poklonili prispevke za slavnostni spis, ki je bil konfiskovan zaradi pesni Sládka in Mužika. Priredil se je drugi iztis. Cena 15 kr.

V Pragi umrlí umir. polkovnik Brádka je v oporoki ostavil glavnim dedičem društvo za ženske nauke, »Minerva«.

»Ustf. Mat. šk.« je volil 10.000 gld., »Narodni jednoti pošumavski in severočeški« po 1000 gld., k zgradbi stolice sv. Vita 1050 gld., tehniški Matici 1050 gld., »Svatoboru« 1050 gld., fondu za akad. dom 2100 gld.

Cesarjev jubilej je povod, da bodo vprizarjali razne nove »patrijotične« igre. Pričetek se je storil na Dunjskem nemškem ljudskem gledališču, v predvečer otvoritve razstave, 6. maja, z bajko »Habsburg«. O nji pišejo listi, ki niso prebicantiski, da je konglomerat povsem nemožnih, nepoetičnih in nedramatičnih prizorov. Vendar pa se vedno povdarja nemštvo, njegova moč in veljava nasproti oholemu slovanstvu ter naposled kliče: Bodite složni, bodite jedini — narodi. to je, klonite se Nemštvu. Gotovo ni umestno, da se pod pretvezo patrijotičnih slavljenej agituje za nemštvo proti slovanstvu.

Razdelitev Balkana. V Berlinu je izšla knjiga znanega avstr. »tiskovnega Žida« Bressnitsa. Turčija, ki je nedostopna reformam, naj se razdeli. A Srbi in Bolgari niso sposobni, da nastopijo to dedščino. Jediná kulturna naroda na Balkanu sta Grki in Romunci. Makedonci sami ne vedo, kaj so, ker zmes 4 narodnostij. Oslobojenje se mora izvršiti bez Rusije, ali tudi proti nji. Ves Balkan bodi razdeljen na vzhodno in zapadno polovico. Zapadna, t. j. Srbija, Črna Gora, Grčija, se razširi z delom Albanije in Makedonije ter pripade Avstriji, in sicer v enakem razmerju, kakor so nemške države do Prusije. Ostali del Albanije in Makedonije okupuje Avstrija, kakor je Borno in Hercegovino. — Vzhodni del Balkana pride v enakem razmerju k Romuniji. Knez Ferdinand izgubi svoj prestol, in Romunija in Bolgarska tvoriti personalno zvezo pod romunskimi Hohenzollernci. Carjigrad pripade tema državam v isti razmeri, kakor Elzas-Lorena Nemčiji. — Žid je za to najbrže dobro plačan.

Naučno ministerstvo je darovalo prof. dr. Bedřichu Fridovi (Jaroslav Vrchlický) 500 gld. in gospej Elizabeti Pech (Eliška Krásnohorská) 400 gld. v priznanje za češka literarna dela.

Družbi sv. Cirila in Metoda je veletržec Perdan in Ljubljani daroval 1000 gld. povodom svoje kupčije z »žigalicami« dr. sv. C. in M. — Kupčija je torej dobra; na Slovenskem je bila menda v našem listu prvič izprožena ta ideja.

Na umetnostni razstavi v Monakovem so Rusi v posebni kolekciji razstavili 118 slik in akvarelov.

Iz Mostara se je preselil posestnik Husaga Bečar v Malo Azijo. Spremilo ga je na kolodvor do 400 odličnih mohamedancev.

V Banjaluki se je osnovalo »hrvat. pjevačko društvo«, ki hoče skrbeti za to, da se peva v cerkvi hrvatski, namesto latinski, kakor doslej.

V Turč. sv. Martinu je umrl 22. apr. Jos. Škultety, inženir, velik in požrtvovalen rodoljub slovaški.

Ustanovo za potovanje v Rusijo, 150 gld. je podelil Praški »Svatobor« pisatelju Benovu.

Album Zoli so poslali Solunčani. Izdela je od prof. Zambolina in kaže obraz Zolin in tipe Solunskega prebivalstva. — Navdušenost Solunčanov je umevna, saj mesto šteje 150.000 prebivalcev, in med temi nič manj kot 100.000 Židov.

21. apr. 1848 so Peštanski občani prosili min. preds., da ne bi sprejeli Židov v narodno gardo; da bi pognali Žide, ki so se od 1838 naselili v Pešti, iz mesta, ter da bi Armin Klein, urednik »Ungara« bil tožen zaradi škandaloznega pisanja.

V Mostaru je izšla knjiga »Spomenica 50 godišnjice hercegovaške franjevaške redodržave«. Pred okupacijo je stala misija jako slabo, a posledje je številni župnij narastlo od 8 na 40; poprej niso imeli cerkve, sedaj jih imajo 22; preje niso imeli samostana, sedaj jih je 70, preje je bilo 36.000 katolikov, sedaj jih je blizo 100.000.

Dunajska tvrška Fürth prodaja »najbolje žigice za domačo potrebo« s hrvatsko trobojnico. Ker so te ponekod vsiljujejo namesto onih »družbe sv. Cirila in Metoda« ljudem, ki ne pazijo na ta razloček, naj bodo opozorjeni, da ne pripusté tuju izpodrivati domače naprave.

V pruski Sileziji, ki je v 18. veku bila siloma odvzeta naši državi, je 4 milj. prebival. Od teh je nad 70.000 Čehoslovanov, 800.000 Poljakov, 80.000 lužiških Srbov. V vsem torej nad 900 000 Slovanov, torej skoro četrtina prebivalstva. A nekda je bila dežela povsem slovaška. — Čehi živé tam kompaktno v okraju Hlubičkem in Ratiborskem.

Madjarske novine sporočajo, da Nikola Petrović, intendant Belgrajskega gledališča, je priredil predstavo v korist srbskega sirotišča, in je za sodelovanje naprosil 4 člane madjarske opere. Občinstvo je goste navdušeno sprejelo. Dvor in dostojanstveniki so bili pri predstavi navzoči. Szendy Arpad je sviral na glasovir madjarsko rapsodijo. — Minister predsednik se je v odmoru prišel zahvalit madjarskim umetnikom za njih sodelovanje.

Na svetovni razstavi v Parizu se boje med drugimi najznámejšimi dramatičnimi deli vseh velikih narodov predstavljale tudi nekatere srbske drame, katere se prevedejo v ta namen na francoski jezik.

V Belgradu se je osnoval odbor za Garašininov spomenik. V Oseku se snuje gradnja pravoslavne cerkve. Patrijarh Branković je daroval 25.000 gl., dr. Maksimović 10000 gl. Predno se prične za gradbo, treba je še dobiti zadostne glavnice v ta nauen.

Zanimiva, škandlozna pravda se je pričela na Dunaju. Gustav David, izdajatelj »Reichswehr« je 25. oktobra 1896 sklenul z gr. Badenijem, tedanjim ministerskim predsednikom, pismeno pogodbo, da služi »Reichswehr« vladi in zato dobi za november in december 1896: 40.000 gl., a za leto 1897: 90.000 gl. Ta vsota se je pozneje povišala na 175.000 gl., tako da bi si v 14 mesecih David »zaslužil« 215.000 gl. Badeni je skušal, da bi »Reichswehr« prešla v roke konsorcija. Po Badenijevem padcu se je David s svojim kontraktom ponujal Gautschu in potem Thunu, a oba sta ga zavrnila. Na to je David pričel s tožbo proti vladi na izplačilo 279.868 gl. 96 kr. Zastopnik mu je dr. E. Benedikt.

Starorimski mozajik so odkrili na Gospesvetem polju, torej na slovenski zemlji; kdor ga pa hoče videti, mora plačati vstopnino v korist »Südmarki«. —

M. Črnogorčević v D. Tuzli je sestavil bosensko-hercegovsko gledališko društvo, ki hoče prepotovati ti deželi in povsod prirejati glediške predstave.

Ravnateljstvo drž. železnic je, uvidevši, da je madjarska šola v Oseku postala pretesna, sklenulo zgraditi novo, veliko šolo. To pa, ker se v šolo sprejemajo tudi mnogi otroci, katerih stariši niso služabniki madj. drž. železnice.

V Pragi se je pevala nova češka opera »Psohlavci« (graničarji češke kraljice), posneta po romanu Jiráskovem od Šipeka. Glasba Kovačovičeva. Dosegla je velik uspeh.

Hrvatski umetnik, glediški igralec Fijan, ki je nedavno slavil svoj jubilej v Zagrebu, je v Pragi gostoval in dosegel veliko priznanje.

V Levovu je bil 30. apr. slavnostno vložen temeljni kamen k zgradbi novega gledališča. Stavba stala bo 1 milj. gl. 700.000 donese mesto, 300.000 dežela. Imenom mesta je govoril župan dr. Malachowski, imenom dežele maršal grof St. Badeni, imenom dežele dram. umetnikov igralec Želakovski.

Predavanja o srbskih hišnih zadrugah v Berlinu v redni seji mednarodnega društva za pravoslovje in narodno gospodarstvo je imel 23. marca tajni svetnik in redni prof. Berolinskega vseuč. dr. Avg. Majcen.

Mariborske Slovenke se v posebnem tečaju učé slovenske zgodovine in slovstva.

Narodno pjevačko društvo »Naja« v Banjaluki se je 24. apr. zasnovovalo z glavno skupščino. Predsednikom je bil voljen A. Märzl, posestnik in gostilničar; podpreds. Pokorny, podjetnik, ki je bil doslej duša delovanja za društvo. Društvo ima 40 pevec in 70 podpornikov; 6 ustanovnikov. Med člani so vsa verovzgovodanja zastopana.

Pruska vlada je svojim uradnikom prepovedala, da »transkribujejo« svoja slovanska imena. Zakaj je baš sedaj tako skrbna za slovanski pravopis, ko hoče vendar ugonobiti Slovane, je uganjka; morda hoče spoznavati tiče po perju. — Pri nas bi bila tudi umerena uredba, naj se slovanska imena pišejo pravilno; potem bi izginuli oni Suppantšitschi i dr., ter se iz Hirsšiča ne ustvarjal nemški Hürschütz ter jednaki nestvori.

Češka opera, pevsko in baletno osebje ter orkester Prškega narodnega gledališča bo 1900 gostovala na svetovni razstavi v Parizu. Kakor si je svoj čas na Dunaju priborila zmago, tako se nadeja tega v še večji meri v Parizu.

V Petrogradu je izšla knjižica o politično-etnografski razdelitvi sveta v 20. veku, kakor si to predstavlja neznan pisatelj. Neznano je, ali je to njegova satira ali pa fantazija koga drugega. Turčija izgubi vse svoje evropske dežele in se omeji na azijsko posest. Grška dobi južno Albanijo, Bolgarija Makedonijo, Srbija Staro Srbijo in Bosno, Črna Gora severno Albanijo in Hercegovino, Romunija ničesar. — Avstrija odstopi vse nemške dežele Nemčiji ter obdrži le češke, poljske, slovenske, hrvatske in ogerske dežele. Od Bosne obdrži le zapadni del od Vrbsa. — Francozi in Nemci preženo Angleže iz Afrike, Rusi pa iz Azije. Rusija, Nemčija, in Francoska so svetovna trozveza. Francoska se pomiri z Nemčijo, ker ji ta vrne Elzas in Loreno za nagrado 1½ milijard.

Severozapadna železnica, ki vodi po čeških tleh in dobiva od tod največ dohodkov, je ukazala vsem svojim služabnikom, da razveljavijo svoj podpis na prošnji za češko šolo v Znojmu, sicer bodo izpuščeni iz službe.

DIJAŠTVO.

V bolgarskem mestu Dubnici je nastal med dijaki gimnaziji upor, ker jim je ravnatelj prepovedal obisk čitalnice, kjer morejo čitati i političke liste. Dijakom se je pridružil tudi 1 profesor, ki je bil vsled tega odpuščen, a meščani so mu priredili ovacijo. Mestni sodnik je na ravnateljjev poziv poslal ognjegasce, da ukroté uporne dijake.

Svečano zadušnico za Zrinskim in Frankopanom je priredilo tudi Hrvat. akad. dr. »Velebit« v Inomestu.

V Pragi je hrvatska omladina priredila zadušnico za Zrinskim in Frankopanom, katere se je udeležilo tudi mnogo češkega občinstva.

Na češki univerzi je postal literarni historik prof. dr. Jaroslav Vlček docent za češko literaturno zgodovino, ter bo čital v poletnem tečaju dve uri o »češki književnosti v 18. veku.«

V proslavo 550 letnega obstanka »nemške« univerze v Pragi je priredilo nemško-narodno dijaštvo komerz. Od Prških profesorjev se je udeležil le Rosthorn, ki je zagotavljal, da gre z nem. dijaki brez trn in strn. Nato je v imenu Berolinskih dijakov sporočil Peternek pozdrave iz Reicha ter navdušeno slavil nemško celokupnost. Moral je prekinuti, ker je vladni zastopnik zažugal, da sicer razpusti shod. Moravan Slaviček je napadal in grdil Čehe ter moral prenehati, ker je to zahteval vl. zast. vidé v govoru hujskanje proti drugim narodom.

»Tatran«, akad. društvo Slovakov na Dunaju, se je prostovoljno razšel.

Slovenec cand. phil. Ivan Prel je bil 21. maja na Dunajskem vseučilišču promoviran v doktorja filozofije. Za glavno razpravo si je bil izbral zgodovino polabskih Slovanov.

RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

A) SLOVENSKE DEŽELE.

Kranjsko. Na občnem zboru »Slov. Mat.« je omenjal predsednik prof. Levec, da »sirenskih glasov, ki so vabili »Matico«, naj neha izdavat i znanstvene stvari in bolj goji leposlovje, odbor ni poslušal, in prav je, da jih ni poslušal«. — Leposlovja »Mat.« ne bo prezirala, da bo pa laže gojila znanstvo, prosila bo naučno min. za podporo. (Prezirljivost nasproti kritikom ni vedno dobra; »več oči več vidí«, in marsikaj dobrega se lahko od njih posname; seveda jim ni treba slepo slediti). — Od letos izdanih knjig so, dasi je bilo natisneno več število izvodov, tri že pošle. — Knjižnici je prirastlo 499 zv. knjig in časopisov. — »Mat.« je lani za 1670 gl. več knjig izdala, nego bi smela, a imela je večje stroške tudi zaradi Kopitarjeve slavnosti. — 1884 je štela 1125 članov, letos 2621. — Udeležila se je pisateljske 40 letnice češkega rodoljuba Jana Lege, vzdala spomin. ploščo Prapotniku, prispevala za spominek Jos. Marnu, udeležila se raznih slavnostij doma in drugod (Strossmayer). — Dohodkov je bilo 20849 gl., troškov 20960½ gl. — Dr. Požar je utemeljil predlog, naj »Mat.« stopi v dogovor z dež. odborom, da se polagoma ustanovi javna deželna knjižnica v muzeju Rudolfinu, kateremu odstopi proti varovanju pravice lastnine tekom let ji podarovane knjige. Teh je krog 12000 ter so večinoma znanstvenega obsega. Ta knjižnica bodi jeden glavnih stebrov novemu vseučilišču.

Tu je zopet nov prepir med strankami, kateri gre zasluga za zmago v Ljublj. mestni zbor. Žalostno, a značilno je, da se v obče more govoriti o zaslugah, ko vendar ni nikdor stvoril drugega nego narodno dolžnost, ako je zagotovil zmago Slovincem nad najstrastnejšimi sovražniki vseh narodnostnih teženj.

V Ljubljani je bila velika pravda zaradi protikarnijskih demonstracij, in je bilo nekoliko tožencev

obsojenih na globo zaradi konfliktov s policijo, nekoliko zaradi izgrediv. Več, med temi vseh pet dijakov, je bilo oproščenih.

Kranjski Nemci so imeli 7. maja v Ljubljani shod, kjer so sklenuli, še nadalje bojevati se za občinski zastop Ljubljanski in nastopiti proti Slovencem gospodarski boj. Na predlog dr. Binderja se je sestavil odbor, ki bode čuval, da se varujejo Nemci pred slovenskim bojkotom.

Shod zaupnih mož katol. narodne stranke je imel 12. t. m. v Ljubljani v »katol. domu« shod, kjer se je postavil kot kandidat za drž. zbor (na mesto dr. Šustersiča) g. dež. nasovetnik Vencasf, dasi so nekateri zaupniki imeli pomisleke proti temu vsled prejšnjega stališča kandidatovega.

Tržaško. Razgrajač, ki je v Trstu kričal »doli s škofom«, je dobil 10 dnij zapora; okoličan pa, ki je ob zadnjih volitvah klical »živela Avstrija« — 10 mesecev!

Mestni zbor Tržaški je volil zopet nov odbor, da pretese Nabergojevo volitev. Spadoni je imenoval razsodbo vladino le kaprico, naperjeno proti Tržaški občini. Čudimo se le Nabergojevi potrpežljivosti, da sam ne nastopi za svoje pravo, ki mu je itak priznано.

Pri trgovinskem in pomorskem sodišču v Trstu se je 4. maja vršila javna ustna razprava v menjičnem postopanju. Odvetnik dr. Gregorin je vložil slovensko tožbo, v tem jeziku je tudi izšel menjični plačilni nalog. Proti temu je vložil toženec po dr. Venezianu prigovor v ital. jeziku. In o tem se je imelo razpravljati. Predsednik je otvoril razpravo italijanski in prosil dr. Gregorina, naj se poslužuje laščine, ker predsednik in toženec zagovornik ne razumeta slovenščine. Dr. Gregorin je zahteval zakonito vršitev pravde v sloven. — Preds. je narekoval zapisnik ital. in na prigovor dr. Gr. rekel, da ga ne more v slovenščini, ker ne zna jezika. Dr. Gregorin se je prizval na sodni dvor, in ta je sklenul: ker sloven. ne znajo vsi člani sodnega dvora, in bi bil potreben tolmač, katerega pa sedaj ni pri roki, preložiti se mora razprava ter se bo prih. vršila s tolmačem slov. jezika. Kar se tiče razpravnega zapisnika, vodil se bo v ital. jeziku; tožiteljica pa bo imela pravo. zahtevati, da se ji na prihodnji razpravi raztolmači zapisnik v slovenskem jeziku. Odvetnik dr. Gregorin si je pridržal pritožbo proti temu sklepu, ter tudi ni hotel podpisati zapisnika, ker ta ni spisan v sloven. jeziku.

V Barkovljah je priredilo polit. dr. »Edinost« 1. maja javen shod, na katerem se je razpravljalo o tržaških razmerah, in sklenula resolucija: »Okoličanski zastopniki naj si izposlujejo avdijencijo pri cesarju, da mu razkrijejo naše težave in mu pokažejo kelih našega trpljenja.«

V Trstu se je ustanovilo novo nemško društvo: »Verband »Deutsche Strandwacht« des Bundes der Germanen in Triest.«

Goriško. »Soča« je dobila poziv na glavno razpravo 6. maja pri okrožnem sodišču vsled obtožbe drž. pravdnika. Urednik se je pritožil, ker bi moral zakonito priti pred protnike, in navedel, da se je sodišče zmotilo.

Min. preds. je na podstavi koncesijske listine od 26 okt. 1897 dovolil ustanovitev akcijske družbe »Vipavska železnica« s sedežem na Dunaju.

Štajersko. Nemška stranka je zmagala pri občinskih volitvah v občini Cirknici v mariborskem okraju.

Nemškonacijonanci so v Gradcu v dneh lokah onemogočili koncert vojaške godbe bosenskega pokla. Ko so vojaki odhajali, so jih napadli s kamenjem. Jlez imajo na Bošnjake, ker so ti morali Gradčane strahovati lani povodom nemirov proti Badeniju. Seeda srsdē nanje najbolj zato, ker so — Slovani.

Bivši minister Gleispach se je vrnil zGvrdec na mesto predsednika pri višem dež. sodišču. Nemške stranke se delajo, kakor da bi jim to ne bilo prav.

38 rezervnih častnikov v Gradcu je izgubilo svoje vojaško dostojanstvo, ker so se v novembru udeležili pogreba onega delavca, ki je pri izgrediv proti Badeniju prišel ob življenje. Dotični sprevod je bil velika politiška demonstracija. Vojaško sodišče je v tem, da so se te udeležili rezervni častniki (dasi v civilni obleki), videlo manifestacijo proti armadi, ki je takrat morala skrbeti za red, in jih je vsled tega degradovalo.

Koroško. Naposled so vendar le dobili urednika koroškemu »kmetskemu listu« v osebi protestanta Berzingerja, ki ne razume ni besedice slovenski. Kako bode on mogel izpolnjevati svoje uredniške dolžnosti?

B) OSTALI SLOVANSKI SVET.

Državni zbor se snide zopet 1. junija; nadaljevala se bode razprava o jezikovnem vprašanju.

Goluchowski, je odgovarjaje grofu Dzieduczycyckemu radizganjanja iz pruske Silezije, rekel, v deleg. dani njegova zadača, da se izjavi, je-li ta naredba primerna ali ne, — da pa s pravnega stališča ni dvoma, da sme vsaka država izganjati tujce. Naša vlada je stvorila pri pruski v prijaznosti vse, da se v posamičnih slučajih ublaže ostroti; principijalno pa se ne more nastopati proti nji, ker bi to bilo vmeševanje v notranje posle tuje države.

Upravno sodišče je razsodilo, da občinska zastopstva ne smejo darovati kak prinos v narodne svrhe. To se je zgodilo, ker so se Nemci pritožili, da je Smihovska občina darovala 600 gld. za češke manjšine. Mladočeški klub pozivlje, da se stavijo pritožbe proti enakim sklepom nemških in italijanskih občin, da se razvidi, kako se bo postopalo v teh slučajih.

Jubilejna razstava na Dunaju se je — dasi še ni dogotovljena — slovesno otvorila 9. maja. Cesar je povdarjal, da ga veseli, ko vidi v nji združene naredke duševne in materijalne kulture.

Moravsko. V Brnu je bil 16. maja manifestacijski shod za češko univerzo na Moravskem. Pesnik Jaroslav Vrchlický je predaval o evropski poeziji 19. veka. Na večer je bil njemu na čast prijateljski večer.

Direktor realke v Rakovniku na Moravskem je prepovedal profesorjem predavanja o Palackem.

Posl. Stojalovski je poslal predsedništvom slovenskih klubov poziv, da se v očigled celoskupnosti Nemcev osnuje tudi obče porošstvo Slovanov. To naj se doseže na narodnostni podstavi. V ta namen naj klubi volijo člene v slovensko komisijo.

Galicija. V Stanislavovu bi moral pričati katol. duhovnik in gimnaz. katehet Poljak Dobrowski pred židovskim sodnikom Mojzesom Seklerjem; a odpovedal je, da on pred drugovercem ne priseže. Protokol o tem se je poslal stolici.

V Levovu so bile demonstracije stradajočih, ki so hoteli opleniti prodajo kruha. Na magistratu so

sklenuli o tem, da mesto prične v lastni režiji peči kruh in ga deloma razdeli, deloma proda za lastno ceno.

Na velikem shodu so Malorusi slavili odpravo tlake l. 1848 in sklenuli zahtevati uresničenje narodnega programa od l. 1848, t. j. podeljenje narodne samouprave.

Maloruski svečeniki od dekanata do dekanata odklanjajo poljske dopise.

Dalmacija. Mehmed efendija Spahić, kot dopisnik Fabris kot urednik „Dubrovnik“, sta bila zaprta radi člankov o upravi Bosne in Hercegovine.

Hrvatsko. Vsled umora uradnikov v Sjeničaku je bilo 11 možkih in 1 ženska k smrti obsojenih, a pomilostili so jih na ječo, izvzemši tri, katere so obesili v Zagrebu.

Adresa hrvatskih obrtnikov, delavcev in seljakov se doposlje po sklepu ljudskega shoda v Sisku, cesarju povodom jubileja.

Proti vodjem demonstracij povodom volitve Reškega župana je bila policijska obravnava. Deset zatožencev je branil dr. Kučer, ki je izjavil, da so vse zakrivili madjarski drž. uradniki. On sam bi bil demonstroval, ker ni možno, da človek ohrani mirno kri pri takih razmerah. — Dvoje obtožencev je bilo obsojeno na 15 gl. globe, jeden na 50 gl. dvoje na 8 dnevni zapor. Vsi so prijavi priziv.

Ogersko. Banatski Srbi so se začeli seliti v Bolgarijo. Materijalno in duševno zatirani narod si ne vé druge pomoči.

Ministerstvo za notranje posle je prepovedalo vsako zborovanje 1. maja po vsej Ogerski.

Madjari so zopet izračunili „ključ za kvoto“ 30·5%. — Avstrijske tabele so jo itak povsem neopravičeno skrčile od prvotnih 42 na 36·4%. Da sporazumljenja tako pač ne pride.

Govor, s katerim je predsed. ogersko-hrvatske delegacije pozdravil kralja, je v mnogih stvaren podoben tomu prestolnega govora, v drugih pa hoče veljati za znamenito politiško enunciacijo. Nekorektno pa je bilo, da je govori izključno le o madjarskem naroču. Ako so tudi v ogerski delegaciji zastopani samo Madjari, vendar še nima prava, da kar črta Romune, Slovake, Srbe in Sase. — A še večja nekorektnost je, da je govoril i za hrvatske delegate in v njih prisotnosti tako. Ti bi sicer morali reagovati proti temu — a ne bodo.

Madjarski poslanec Jul. Lukacs je interpeloval o špansko-ameriški vojni in o varstvu imetja ogerskih podanikov v Ameriki.

Naučni minister Wlassicz je pisal sibinskemu romunskemu patrijarhu, ali res sprejema od romunske vlade podporo za sedmigrajske šole, dočim jih ogerska vlada zatvarja. Ta list je provzročil razburjenost v romunski kamori. Posl. Jonescu je interpeloval min. preds. Sturdza, kdo je naznanil ogerski vladi, da podpira romunske šole na Sedmograjskem. Min. je odgovoril, da je minister vnanjih poslov Kalnoky uže 1894 naznanil delegaciji, da Bukareška vlada daje sedmograjskim romunskim šolam vsako leto 525 000 frankov podpore, on (Sturdza) torej ni tega storil.

Srbija. Pasić je bil v pravdi zaradi veleizdaje od Belgrajskega sodišča oproščen.

Črna Gora. Na poti v London je knez Nikola dospel 5. maja v Opatijo, v spremstvu kneževiča Mirka.

Tu ga je sprejel knez Ferdinand bolgarski in mu na čast dal v vili „Angiolini“ obed. V spremstvu kneževem, ki je drugi dan odpotoval v London, je bil črnogorski minister vnanjih poslov Vuković in bolgarski opravnik na Cetinju Konstantinovič.

Rusija. Car je v avdijenciji sprejel potovalca na severni tečaj, Nansena. Slavnostni seji zemljepisnega društva, v pozdrav Nansenu je prisostvoval veliki knez Konstantin.

Rusko-japonska pogodba o Koreji. Obe državi priznavati samostojnost in popolno nezavisnost Koreje ter se obvezeti, da se vzdržiti vsakega vmešavanja v notranje stvari te dežele; — da nobena država bez vzajemnega sporazumljenja ne imenuje vojaških instruktorjev ali finančnih svetovalcev; ako bi Koreja jedno ali drago državo naprosila v to, — ter da Rusija z czirom na trgovske in obrtne zveze, katere ima Japanska s Korejo, tem ne postavi, nobenih zaprek.

Romunsko. Romuni ob dolnji Donavi in na Črnem morju večkrat vznemirjajo ruske ladije. Radi tega se je pritožil ruski poslanik v Bukareštu. Ruski listi pravijo, da ima nagajivost Romuncev namen, Ruse iztirati z doljne Donave.

Nemčija. V Monakovu je 30. aprila Budjejeviški dež. posl. župan Taschek govoril o boju Nemcev na Češkem ter prosil, da Nemci v cesarstvu ohranijo svoje simpatije njih ubojim rojakom. Sprejela se je resolucija, v kateri se češkim Nemcem izraža polna simpatija in se oni pozivljejo, naj vstrajajo v boju proti slovanski oholosti, v boju ki je svetovnega pomena. »Sreča in zmaga vam, hrabri bojevalci, za čast in posest nemškega naroda«.

V Skadru v Albaniji se ustanovi nemški konzulat.

Prestolni govor nemškega cesarja, s katerim je zaključil državni zbor, spominja na novi državljanski zakonik in vojaško kazensko pravo, na pomnožitev stalne vojske, kar je dopolnilo zadače Nemčije: da bodi mogočna zaščitnica evropskega miru, in pomnožitev mornarice. Omenja ugodno finančialno stanje in mnoge gospodarske in trgovske zakone ter miroljubno delovanje nemške vnanje politike. Ta noče kratiti nobenih tujih pravic, a hoče vedno in povsod odločno braniti nemška prava, ako so kje v nevarnosti, kar ji je pri prijateljskih odnosajih k vsem državam tem laže. V špansko-amerikanski vojni mora biti vlada neutralna, a skrbeti mora zato, da brodarstvo in trgovina ne trpi škode. Spominja se naposled, da se je v Kiaočau pridobila trgovinsko in vojno važna postojanka v Aziji, in da so se na Grškem vspešno varovali interesi nemških in drugih upnikov Grške.

Turčija Grška je plačala del vojne odškodnine; vsled tega se odvažajo turški vojaki iz Tesalije, in Grška zasede zopet to zemljo, katero so jako opustosili Turki.

Kreta. Na Kreto je došlo iz Odese za razdelitev 4400 vreč pšenične moke. Pri popisu siromakov so našeli 21 850 pomoči potrebnih kristijanov in 58.140 Turkov. Turkov na otoku ni nad 70 000, kako to, da dve tretjini njih trpi siromaštvo? — Po odhodu avstr. vojakov so si ostali admirali razdelili otok v štiri okrožja, v ruski, francoski, angleški in italijanski. — V sporazumu s kretske narodno skupščino se je določilo, da v vseh kriminalnih stvareh na otoku sodi mednarodno sodišče v Kaneji.

Anglija. Državni sekretar za kolonije, Chamberlain, je v Birminghamu 13. maja govoril o vnanjem položaju, ki se mu kaže jako resno. Nadeja se, da bode narod v odločilnem trenutku jedin v obrambi svojih interesov. Velika Britanija je osamljena, torej se mora približati Severni Ameriki. Kar se tiče Port Arthurja in Talienvana, je najbolje, da molči o obetvah, katere so dali Rusi, a črez 14 dni prelomili. Položenje v Kitaju ni zadovoljivo. V Kitaju in v Afganistanu morajo Angleži računati z Rusijo. Nje ni bilo možno odvrniti od njenih namenov. A tudi, ako bi se doseglo sporazumljenje, kdo vé, ali bi se držalo. Anglija bi bila morala Rusiji napovedati vojno, a bez zaveznika tej ne more dosti škoditi. — Tu ne gre za posamične luke, temveč za celo Kitajsko, kjer so angleški interesi tako veliki, da nista angleška vlada in narod nikdar popreje odločevala o večem življenskem vprašanju. Ako se naj usoda kitajske vlade ne odloči bez Anglije, ne smemo zavračati zveze z onimi močmi, katerih interesi se zlagajo z našimi. — Tu podani nazori so v navskrižju z izjavami Salisburyja ter se smarajo v obče bez pomena! Poslednji je v posebnem govoru pozneje molčal o izjavah Chamberlainovih.

Književnost.

Slovenska knjižnica (Gabrščekova v Gorici). Snopič 71—72: V Petrograd. Potopisne črtice. Sestavil Ljudevit Stiasny. Str. 129—304. Cena 36 kr. Stiasny nas vodi v svoji knjigi iz Belgrada v Thurn Severin, Reni, Laipcskajo, Odeso, Sevastopol, Jalto, Alušto, Simferopol, Melitopol, Jekaterinoslav, Harkov, Moskov, Nižnji Novgorod, Rybinsk in Petrograd. Posebe govori o Kozakih, Velikorosih in Malorusih, o ljudskem šolstvu plemstva, vojakih in ruski cerkvi, tudi o razstavi v Nižnjem Novg. l. 1896. Takó je pisatelj združil in podal čitateljem mnogo doslej širšim krogom bolj ali manj neznanе snovi. Bodi mu lepa hvala zato!

Izvestja Muz. društva za Kranjsko imajo v 1. seš. VIII. letnika naslednjo vsebino: 1. A. Globočnik pl. Sorodolski: K 50 letnici slovenske narodne zavednosti. 2. Fr. Šnid: Drobiz iz admontskega arhiva. 3. J. Vrhovec: Rožnik in cerkev na Rožniku. — Mali zapiski: J. Vrhovnik: Marijina znamenja med Ljubljano in Poljem. — Posebno zanimiv in času primeren je v tem seš prvi spis — »Mittheilungen« istega društva 2. seš. XI. letnika imajo: 1. Das Klima von Krain, von Prof. Ferd. Seidl (nadaljevanje). 2. Das Archiv der Herrschaft Ortenegg in Unterkrain. Von stud. iur. Vladimir Levce. — Literaturbericht. — Kleine Mittheilungen.

O jétki sušici ali dèri. Spisal dr. Anton Pogačnik, tačas zdravnik v Gorici, bivši 25 let specialista za pljučne bolezni na Dunaju. Novo Mesto 1898, založil pisatelj. Cena knjižice po pošti 28 kr., in se dobiva pri lastniku: Janku Lebanu, nadučitelju na Trebelnem pri Mokronogu (na Dolenjskem). Strokovnjaški pisatelj je kar možno v preprostem slogu sestavil prekoristno knjižico, o kateri sam pravi na zadnji strani: »Tako sem tudi ubožnejim ljudem, navlasti kmetiškega stanu, podal navod, kakó se varovati in rešiti jetike«. Predragi rojaki, poskusite«. — Pelimo tudi mi, da se ta jako poučni spis razprostrani med narodom.

Lujo knez Vojnović je našel v knjižnici obitelji Gučetiča (Gozzea) v Dubrovniku rokopis Gunduličevega Osmana iz leta 1639, obsežajoči popolni epos (t. j. vseh 20 spevov).

Hrvatsko književnost je v Ottovem »Naučnem slovníku« opisal na 70 str. prof. dr. Šurmin v članku o Jugoslovanih.

Spomenica 50 godišnjice hercegovaške franjevačke redodržave. Uredil o. Rad. Glavaš. Mostar. Prinaša razne članke v spomin in proslavo jubileja, životopise nekaterih frančiškanov, književno delovanje frančiškanov hercegovskih od 1846—1896.

V Levovu je izšla knjižica „Czesi“ od Stan. Srokowskega, ki naj poda kulturno sliko češkega naroda. O češko-poljski zvezi pravi, da so bili Čehi in Poljaki kakor dve osebi, ki ste polni predsodkov druga o drugi ter se združiti le, ker ste se obe uverili, da jima bo to v dobiček, A to naj ne zadoščuje. Spoznavati se moramo ter medsebojno zvezo sozidati na prepričanju o skupnosti interesov. — Optimist!

Gussla und Leler von Svetozar Manojlovič Kapitan v ces. telesni straži, Sv. Manojlovič, je i nekoliko srbskih pesnij speval, a v tej zbirki poleg prevodov teh podal tudi mnogo izvornih nemških.

Византийскій Временикъ, издаваемый при Императорской Академии Наук под редакцією В. Г. Васильевского и В. Э. Рогова. Томъ V. Вып. 1. и 2. С.-Петербургъ, 1898. Iz 364 vel. str. obsežajoče knjige navajamo: Христианство у Аланъ. Ю. Кулаковскаго. — О рукописяхъ Симеона Логовета. С. Шестакова. — Повѣсть об императорѣ Феодосіи II. Хр. Лопарева. — Прогномы. С. Пападимитриу. — Хронографы въ русской литературѣ. В. Иегрина. — Из критике: А. Пападопуло Керамевъ. Святѣйшаго патриарха Фотія XLV. ненаданныхъ писемъ. Рец. Эд. Курцъ. — W. R. Lethaby and H. Swainson. The Church of Sancta Sophia Constantinople. Рец. О. Вульфа. — Jean Paul Richter. Quellen-schriften für Kunstgeschichte und Kunsttechnik des Mittelalters und der Neuzeit. Рец. Д. Айналова. — Potem sledi bibliografija ruska, nemška, franc., ital., angl., grška in turška, iz slovanskih zemelj, in nove knjig: — В. Вр. izhaja po 4 krat na leto in stoji 5 rub. ali 16 frankov; naroča se pri knjigarju K. L. Rikkerju, Невскій ул. No. 14, v Petrogradu.

Памяти высокопреосвященнаго Михайла, архіепископа Бѣлградскаго и митрополита сербскаго. И. Пальмовъ. Str. vel. 24, na čelu s sliko pok. mitropolita. — Razprava, posebe natisnena iz »Церковнаго Вѣстника« No. 7. и 8. за 1898 г., označuje v krepkih potezah življenje in mnogostransko delovanje pok. srbskega mitropolita Mihajila in velike zasluge, ki si jih je pridobil ta viši pastir pri urejenju srbske cerkve, z delom in mnogoštevilnimi spisi, potem pa tudi kot dejatelj, kot pravi Slovan, ki so ga spoštovali daleč okolo med slovanskimi narodi, zlasti v Rusiji. Prof. Palmov, avtor knjižice, ki pozna jugoslovansko zgodovino in razmere Jugoslovanov ravno takó, kakor zgodovino in položaje svojega ruskega naroda, navaja tudi književna dela Mihajilova; med temi so n. pr. »Служба св. Кирилу и Меодию«; Православна ерсска црква у кнежевини Србији, itd.

Die Judicatur des Obersten Gerichtshofes in der Sprachenfrage und die Bestimmungen der 13. a. G. O. und 14 w. G. O. Von Karel J. Rohann. Str. vel. 40. Jačo važna knjižica, ki je zajedno zbirka in razprava o jezikovnem vprašanju, kolikor je je doslej presojava najviše sodišče. Dostaje se sosebno slovanskih narodov in predstavlja sosebno terminus »landesüblich«, torej vprašanje, ali in kateri jezik je v kateri deželi običajen ali neobičajen. Tudi Slovenci imajo tu pred seboj zrcalo svojih nacionalnih spec. jezikovnih bojev. Zanimiv je poslednji stavek, s katerim avtor zaključuje svojo razpravo: »Diese Schrift widme ich — eines jener minderwertigen Geschöpfe, deren Schädel nach Theodor Mommsen Vernunft nicht annimmt — meinem minderwertigen Volke.« Jako umestna satira gledé na bistrost avtorjevo, katero je zasvedočil s tem neobsežnim delom. Priporočamo spis jako zaresno slovanskim politikom in juristom.

Zur oesterreichischen Sprachenfrage. Vom Bezirkshauptmann Aurel Ritt. v. Oncul. Poučna razprava, ki se je objavila v »Zeit« v 3 št. od 30. apr. t. l. naprej.

»Le panslavisme et la question d'Orient« par J. de Malkhazouny. — Avtor vidi v slovanskem mišljenju jedino protivesje germanizmu. Zapadni narodi so Slovanom dolžni veliko zahvalo, da so jih v prošlih vekih čevali pred azijskim barbarstvom. Slovanstvo mora postati dedič vzhodnega cesarstva in Carjigrad središče kulture, trgovine in politične moči. K temu cilju mora prispevati Francija, drugače ji grozi druga in tretja premaga.

»Les races et les nationalités en Autriche Hongrie«, spisal B. Auerbach, vseučilišč. prof. v Nancy. 5 fr.

I Canti epiel di S. A. H. principe Nikola di Montenegro per Eugenio Barbarich. — Prevod je izšel v Rimu kot ponatis iz »Nuova Antologia«, kjer je B. priobčil z lepim vodom deloma »Nova kola« v ital. jeziku.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto glđ. 5, pol leta glđ. 2.50, četvrt leta glđ. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četvrt leta 1 glđ. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 glđ. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.